Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 121 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 28 ՄԱՅԻՍ 1884 — (Ն. Տ.) 9 ՅՈՒՆԻՍ — 15 ՇԱԳԱՆ 1301

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Պատուոյման տարը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ։ երկու անգամի համար 2 զուրուշ է, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կայայ։

Օրագրոյս վճռաբեկալ նամակներ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«ԱՐԵՒԵԼՔ ԱՌՕՐԵԱՅԻ»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Գալաթիա, Նորատունկեան խան, իսկ գումարները հետուեալ հասցէին՝

(Գալաթա) Սուլթանիայի Նորատունկեան խանի դրսը

غزته‌سی اداره‌سی

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Ջարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Միամսեան	»	»	20
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Ջարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Ֆրանք	Իտալիոյ	Ջարեկան	ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դրամս ղրկուած գրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 28 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱԹՈՂՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի մէջ, Մերակոյսը քանի մը շաբաթէ ի վեր կը զբաղի ամուսնութիւնի կամ ապահարզանի խնդրով։ Դարուս սկիզբն, ամուսնութիւնի օրէնքը կար Ֆրանսայի մէջ, որովհետեւ 1789 ի յեղափոխութեան հետեւանաց մին այ եղած էր ամուսնութեան խզումն օրինական ընել։ Բայց 1815 ին Նաբոլէոնեան իշխանութեան կործանմամբ, և Գուրպոնեան թագաւորութեան վերահաստատմամբ, 89 ի սկզբանց յաղթանակն առ ժամանակ մի կասեցաւ, և 1816 ի Աղգ. ժողովը ընդեց ամուսնութիւնն։ Այսպիսի օրէնք մը երկար ժամանակէ ի վեր հաստատեալէ Անգլիոյ, Ամերիկայի, Պրուսիոյ, Գերմանիոյ և ուրիշ քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ, և Ֆրանսայի մէջ ալ շատեր կը զգային ադոր պէտքը։ Ամուսնաժողովութեան մէկ ձեւն արդէն ի գործ կը դրուեր Ֆրանսայի մէջ։ Այս էր բաժանումն ամուսնոց, կամ երկուքին ստացուածքը միայն զատելով, և կամ երկուքը բոլորովին զատելով իրարմէ։ Այս բան տեղի կունենար երբ այրը կամ կինը դատարան դիմելով ցոյց տար թէ իւր ամուսին կը գտնուէր օրէնքին ցոյց տուած պարագայից միոյն մէջ, յորս ամուսնութիւնը կը լուծուի։ Այս պարագայից ծանրագոյնն է անհաւատարմութիւն ամուսնական պարտաւորութեանց դէմ։ Բայց ամուսնական բաժանումէն յետոյ, երկու կողմերն օրինաւորապէս նոր ամուսնութիւն մը չէին կրնար կնքել։ Ամուսնաթողութեան օրէնքն երկու կողմանց թոյլ կուտայ նոր ամուսնութիւն կնքելու։ Հետեւապէս, Մերակոյսը քննեց ոչ թէ ամուսնոց բաժանման սկզբունքը, քանի որ այս արդէն ընդունուած էր Ֆրանսայի մէջ, և եկեղեցական օրէնքն ալ կարգ մը պարագայից մէջ կը հաւանէր ադոր, այլ ամուսնոց յետ բաժանման նոր ամուսնութիւն մը կնքելու արտօնութեան խնդիրն։

Երեսփոխանաց ժողովը 1876էն ի վեր կը զբաղէր այս խնդրով։ Գ. Նաքէ Երեսփոխանն, այժմ Մերակոյսի անդամ, իրեն համար մասնաւոր հաւատարմութիւն բրած էր ֆրանսացի արանց ու կանանց վէճերը։ Խնդիրն, ինչպէս կը գուշակուի, շատ բերդուն էր։ Անհամար նամակներ Գ. Նաքէ կը ստանար ազգ. և գեղեցիկ սեռերու ծանօթ և անծանօթ ներկայացուցիչներէ, որք ընտանեկան վէճեր ու միւսներ ունեցած էին, որոց միակ դարմանն կը համարէին ամուսնական այնպիսի բաժանում մը որ իրենց թոյլատր նոր ամուսնութիւնն կնքելու։ Գ. Նաքէ պարագային յարմար մարդն էր։ Մագմամբ Հրեայ է, քսի տարբրգէտ մ'է. եռանդուն գիտուն մ'է, որ ընկերային սխալները գիտական ձեւերու վերածելով գարմանել կը սիրէ։ Եւ որ աւելին է՝ Գ. Նաքէ կին մ'ունի զոր թողած է։ Այրն ազատամիտ, կինը ջերմ կաթոլիկ, շատով կը գժտին։ Բարեպաշտ կինը շատ կը փափաքէր Քրիստոսի ուղղ հաւատքին բերել իւր անհաւատ ամուսնին։ Ի վերջոյ բարեկամպէս որոշեցին բաժնուիլ իրարմէ, և Գ. Նաքէ իւր միակ զաւակին պահպանումն ու կրթութիւնն ալ իւր կնոջ թողլու ողմտութիւն ունեցաւ։

Գ. Նաքէ քանիցս առաջարկեց Երեսփխանաց ժողովին հաստատել այն օրէնքը որ 1816ին ընդունեցաւ, ամուսնաժողութիւն։ Երեսփխանք ի սկզբան մեծամասնութեամբ մերժեցին։ Կառաջէին թէ, ամուսնաթողութեան արդարութեան ու պատշաճութեան իրենք սկզբամբ ո՛րչափ ալ համոզուած լինին, Ֆրանսայի ընտանեաց մեծագոյն մասը խորին նախապաշարում մը կը տածէ այդ գրութեան դէմ, զոր կը նկատէ իբրեւ ծանրագոյն հարուած մը ամուսնական բարոյականութեան և ընտանեկան ապահովութեան դէմ։ «Նախ մեր ընտրողներն համոզեցէք, ապա կը բնաք զմեզ համոզել» այսպէս ըսին Գ Նաքէի։ Ամուսնաժողութեան ջատագովը տառական իմաստով գործադրեց իրմէ պահանջուած ծառայութիւնը։ Ֆրանսայի գաւառները չքնեցան, ամուսնաժողութեան իմաստի ու օգուտները գիւղացւոց և քաղաքացւոց անխտիր քարոզելով, կարծիքներ հաւաքելով, և կարծիքներ չտկելով։ 8,000 կանանց ալ հանդիպիր մը ստորագրել տուաւ, որք ամուսնաթողութեան վերահաստատումն կը պահանջէին։ Վերջապէս, ասիկա տարին, ջերմ վիճաբանութիւնեն մը յետոյ, իր առաջարկն երեսփխաժողովէն ընդունուած տեսնելու բարեբարեխառնութիւնն ունեցաւ։ Կը մնար Մերակոյսի հաստատութիւնն։ Ամուսնաթողութեան օրէնքին վերահաստատման հաւանող 280ի չափ երեսփխանաց վերընտրութիւնը ցոյց տուաւ թէ ժողովրդեան դատաւորներն ալ փոփոխուած էին։

Մերակոյսի առջեւ իւր դատանձամբ պաշտպանելու առաւելութիւն ունեցաւ Գ. Նաքէ։ Մերակոյսը խնդիրը բարձակողմանի քննութեան մը ենթարկելու համար մասնաժողով մը կազմած էր, որ մեծամասնութեամբ Գ. Նաքէի առաջարկին նպաստաւոր որոշում մը տուաւ։ Կառավարութեան կողմէ դատական գլխաց նախարարն ալ ի նպաստս ամուսնաթողութեան խօսաց։ Ընդդիմախօսաց առաջնորդանից մէջ նշանաւոր հանդիսացաւ Գ. Ժիւլ Սիմոն, բարոյական խստապարութեան վրայ գեղեցկագոյն բանախօսութեանց մին արտասանելով, ուր կար շատ հոգի, և ոչ նուազ փաստաբանական ճարտարութիւն։ Բայց Մերակոյսն 444ն դէմ 134 ձայնիւ որոշեց ջնջել 1816ի օրէնքն, և ամուսնաթողութեան սկզբունքն ընդունելով, անմիջապէս ձեւնարկեց պայմաններն ու պարագայները սահմանելու, որոց վրայ բաղմաթիւ առաջարկներ և հակառաջարկներ կան ներկայացեալ։ Այս աշխատութիւն դեռ մեր դիտած չէ։ Բայց ամուսնաթողութեան վերջնապէս ընդունուելը մեծ տպաւորութիւն պիտի ընէ Ֆրանսայէն դուրս։ Մանաւանդ Սպանիա և Իտալիա Ֆրանսայի օրինակին կը սպասէին այդ օրէնքն ընդունելու համար։

* * *

Երբ զմտաւոր պարագայից մէջ օրէնքն արդէն ժողովուրդը այր և կին բաժնուին իրարմէ, յետ այս բաժանման այն և կին ինչ դիրք ունին և պէտք է ունենան ընկերութեան մէջ։ Հարկաւ չպիտի դադրին մարդկային զգացումներ ու կիրքեր տածելէ։ Ենթադրենք թէ երկուքին մին յանդուգն է, և պարտի իւր պատիժը կրել։ Բայց միւսն ընդէ՞ր պատժուի միւնոյն պատժով։ Այրն արրեցող է, անառակ է, և ի վերջոյ անհաւատարիմ եղաւ, սիրելով ուրիշ կին։ Իւր առաքինի ամուսնոյն դայթակղեցաւ, և թէ իւր, թէ զաւակաց պատիւը փրկելու համար դիմեց դատարանին, և օրինական բաժանում մը ձեռք բերաւ։ Դատապարտեալ այրն իրօք աւելի չանհոգ կ'ելնէ, քանի որ տիսուր հետեւանքն կը կենդանցի իւր սիրած կնոջ հետ։ Մինչդեռ առաքինի կինը պաշտպանէ մը ու ամուսնի մը կը զրկուի։ Ով պիտի հոգայ իւր զաւակաց ալ ապագան։ Եթէ մանդամանն երիտասարդ է, այնուհետեւ ո՞ւր պիտի դանէ իւր բնական զգացմանց գոհացումն։ Եթէ անպարկեշտ այրն ապօրէն կենակցութիւն մը կ'ընէ, բաժանեալ կինն ալ կը մրուի ադպիսի մէջ ցիր ցար դիմելու։ Փաստագրաբար ենթադրենք թէ այրը պարկեշտ էր, բայց կինը զաղ ոք կը սիրէր։ Կենակցութիւնն անհանդուրժելի կը դառնայ։ Այրը, թէ իւր պատիւն ազատելու և թէ զաւակաց բարոյականն անվթար պահելու համար, դատարանին կը դիմէ։ Կը բաժնուի կինէն, և կը սահմանեն իւր զաւակաց հոգատարութիւնն։ Հիմա շարագործ կինը կատարեալ ազատութեամբ կը հետեւի սէր որ և որոնք որ կ'առաջորդեն իւր կիրքերը։ Թերեւ այրը կը մնայ անկին, և իւր զաւակներ՝ առանց մօր։ Այրն այնուհետեւ ի՞նչ կերպով գոհացում պարտի տալ ոչնոյի բնական ըզգացմանց որք դեռ մարած չեն։ Այս հարցման պատասխան չի տար Ֆրանսայի արդի օրէնքը։ Փորձառութեան առած պատասխանն ալ իրօք յոյժ անգոհացուցիչ է, վասն զի բաժանեալ արք և կանայք ապօրէն միութիւններ կը կազմեն յաճախ, և հանրային բարոյականն արգահատէս կը խանգարի։ Այս ապօրէն միութիւնց առաջն առնելու համար է որ, կ'ըսեն Գ. Նաքէ և այլ ջատագովք ամուսնաթողութեան, երկրորդ ամուսնութեան արտօնութիւն ալ կը խնդրենք։

Բայց, կ'առարկէ Գ. Ժիւլ Սիմոն, ամուսնաթողութեան հաստատումէ, նոր ամուսնութիւններ կնքելու դիւրութիւն ընծայելով, բնտանեկան կապերը կը թուլցնէ, և զանոնք խզելու փափաքն ալ կը զարթուցանէ։ Այն արրեցող, անառակ է, և ի վերջոյ անհաւատարիմ եղաւ, սիրելով ուրիշ կին։ Իւր առաքինի ամուսնոյն դայթակղեցաւ, և թէ իւր, թէ զաւակաց պատիւը փրկելու համար դիմեց դատարանին, և օրինական բաժանում մը ձեռք բերաւ։ Դատապարտեալ այրն իրօք աւելի չանհոգ կ'ելնէ, քանի որ տիսուր հետեւանքն կենդանի է։ Սէրը, մարդկային բնութեան հզօրագոյն զգացումն, լուծիչ ատրր մ'ալ է, և կրնայ վտանգաւոր արարիներ յանգի բերել։ Կինը պիտի աշխատի ամուսնութիւնը լուծել՝ անարդելով իւր ամուսին, և թէպէտ պիտի դատապարտուի, բայց իւր բուն նպատակին պիտի հասնի։ Անոր անեղծ աղջիկն ալ պիտի տեսնէ թէ իւր մայրն ուրիշ մարդու մը սէր կարար է, և ինքներն պիտի հարցունէ խեղճը թէ ինչ է ընտանիք, ինչ է մայր, ինչ է ընկերակցութիւն, ինչ է օրէնք։ Բնազանցութիւն չեմ ըներ, հոգեբանական իրողութեան մը վրայ կը խօսիմ։ Մարդկային բնութիւնը ջնջելով ի մասին ամուսնութեան, զանազան տարրեր կը դանենք։ Ֆիզիկական սէր, և անոր քամի բարոյական սէր, ժառանգական սէր։ Անոր բանասեղծ և իմաստասէրքն «հոգւոց միութիւն» կ'ըսեն։ Մարդուս մէջ լոկ սիրտ ակներ չկան մտային և բարոյական հաղորդակցութեան պէտք մ'ալ կայ։ Մի կողմէ հնազանդութեան և եռանդեան զգացում մը կայ, միւս կողմէ՝ դորսկոյ և պաշտպանութեան զգացում մը։ Ուրիշ սուրբ բան մը կայ, սիրոյ յաւերժականութեան զգացումն։ Երբ սէրը կը սիրսի երկու անձանց միջեւ, մէկ ժամու համար չէ։ «Յաւիտեան պիտի տեւէ այս», կ'ըսեն իրարու։ Ով ի՞նչ ի՞նչ այդ պէս չէ ըսած։ Ով ի՞նչ՞ այդ խօսքն արտասանելէ և ապա մոռնալէ յետոյ, իւր մէջ նուաստացում մը, պղծութիւն մը չէ զգացած։ Մի՞ զարշելի այս զգացման։ Ի՞նչ ժամ վերջ կուգաք կնոջ անթիւ խանգութեան ու սրտանազատութեան, վերջ կուգաք ընտանեաց և մեր բոլոր սիրած և յարգած բաներուն։ Դուք օրինաւոր կը հաւաքէք, և Պէշիան կը յիշէք (իբրեւ կաթոլիկ երիտ մը, ուր ամուսնաթողութիւն հաստատուած է)։ Ես կ'ըսեմ որ նայիք թէ ինչ կայ մարդկային սրտին մէջ իսկ։ Կ'ըսէք թէ կանայք համակրելու են ձեզ։ Ես հակառակը կը պնդեմ։ Ցաւալի մը կայ կենաց մէջ։ Կամուսնանաք, վեր կը պարտէք նորաբոյ ժամանակին մէջ, որուն «մեղրալուսին» կ'ըսեն։ Ցոյժ երկար կը տեւէ այդ ժամանակ, եթէ այրը ճշմարտապէս առնական և կինը ճշմարտապէս կանացի սիրտ մ'ունին։ Բայց սէրը կը մարի, Ֆիզիքական օգնութեան, կը հասնին անոր քով թեւ ձեւ թեւ թաչունի նման, կը լինին անոր սուսերը, վահան, պարսատիկ և ամրոց ընդդէմ դրժոգայ։ Երբ տեսնեն ֆրաւաշիք որ բուն ի մարտ դրգռեալ են, կը հասնին դրգռութեան տեղւոյն վրայ, դէմ կը կենան թշնամւոյ ճակատուն, գուն գին թեւերը կը խարտակեն, բան բանակին վրայ կը դարձուցանեն, և իրենք կը դառնան օգնելու այն կողմին որ իրենցն է, չեն զլանար անոնցմէ իրենց օգնութիւնը, և խնդրողին կուտան յաղթութիւն։ Առատաձեռն են և անսեպհական տուող և ամէն բանի մէջ կարող են։ Ցարմարին Եչտի մէջ սքանչելի կերպով կը բացատրէ ֆրաւաշիներու օգնականութիւնը պատերազմի մէջ։ Զինական մարդոյ պաշտպան են ֆրաւաշիք։

Ախարհի մէջ Կայմարաթ (առաջին մարդ) սկսեալ ամէն մարդ որ մեռած են, ամէն անոնք որ կենդանի են, ելս և անոնք որ մինչեւ վերջի մարդուրէն պիտի ծնին. ամենքն ալ ունեցած են և պիտի ունենան իրենց ֆրաւաշին, և մեռնելէ ետքն ալ անոնցմէ չեն զատուիր։ Ունի մարդ մի հոգիէ զատ և ֆրաւաշի. «Զատուեմք մեք զմեր հոգի, զատուեմք և զմեր յատուկ ֆրաւաշի»։ Խորշէտ նիայիշ 9։

Մարդիկ մեռնելէ ետքը իրենց արդար հոգին ֆրաւաշի կը դառնայ. «Փառաւորեմք զամենայն ֆրաւաշիս արդարոց և զհոգիս մեռելոց որ են ֆրաւաշիք արդարոց»։ Դաստա։

Մեռեալ արդարոց ֆրաւաշիները տարբոյն վերջի օրերուն կը դառնան իրենց հայրենի բնակութեան, և հոն տասը գիշեր շարջ կը յաթին, տեսնել՝ թէ կա՞յ որ օգնութիւն իրենցմէ խնդրէ. տեսանել՝ թէ ո՞վ մեզի օգնութիւն կերգէ, ո՞վ մեզի նուէր կը հանէ, ո՞վ զմեզ կը փառաւորէ, մեզմէ որո՞ւ անունը կը յիշատակուի։

Ասանք են մեռելոց արդար ֆրաւաշիներն, մեր լեզուով Նախահարք ըսուածներն, և հոգւոյց բիգարատ (հարց), որ երանեալ վիճակի մէջ են, և սրպէս կ'ըսեն, պաշտպան և պահապան են իրենց տոհմին, գերդաստանին, տունի, գիւղի, ագարակի և հայրենեաց. որոց օգնութիւն նուէր ճաշ մատուցանել արժան է ի տարեդարձի, և կը համարին, թէ որպէս ի կեանս՝ և դիմի մահուան հսկեն նոքա ի վերայ մարդոյ և տան և ընտանեաց։ Ֆրաւաշիք են ուրեմն մարդկային հոգիք ասուածացեալ։

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ԵՒԶԷՃԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

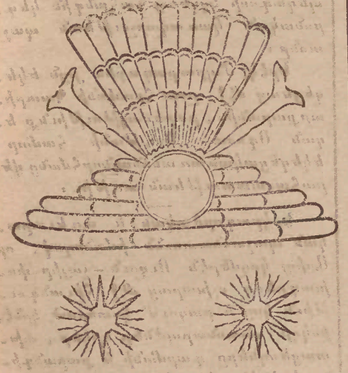

ՖԵՐՈՒՀԵՐ

(Շարս. Նայ.-ԲԷՆ, տես ԲԷ- 120)

Ֆրաւաշի ձայնական հնչմամբ նրմանութիւն մը ունել կը ցուցնէ մեր հրեշտակ բառին հետ նոյն, յետոյ և հրաշքի անձնաւորեալ գաղափար մը Աւեստայի բանից մէջ թուիմ տեսանել։ – Հրաշքն է այն կարողականութիւն սքանչելապէս, որ ոչ միայն ի վեր քան զբնութիւն արարածոց ցուցանի այլ և Աւեստայի տեսութեամբ գերերկրային է, և ստուգապէս կարողութեանց մէջ գերահրաշ զօրութիւն է. զօրութիւն անձնաւորեալ, և երեւին իւր ամենակարող հոգեղէն էակներ։ Այս հրաշքի մասոյ կասեմ վերաբերել Ահուրամազդա ունենալը, և նոյնասկիզբ «փառօք և փրկմամբ սուրբ և հզօր ֆրաւաշիներու կարող եմ ասել զայս երկիր, պահել զԱրտափսուրա, և զայս երկիր (լրիւ իւրով)։ Եթէ կարող և ահաւոր ֆրաւաշիք չբտային ինձ ձեռն, չկարէի ես ունել մարդ և անասուն»։ Ֆարվարտին եշտ 2,4 9։ Ահուրամազդէն եռաքը Միհրա և այլ երկնային առաջապետ գիւր, Դրսոգաօ՝ (Հրեղուն) Սրաօշա ելն, ունին իրենց յատուկ ֆրաւաշին, այսինքն գերահրաշագործ զօրութիւն անձնաւորեալ, որ իրենց ամէն կարողութենէն վեր է։ Այս հրաշքի անձնաւորեալ գաղափարին է որ կրոնամէջ բաւականապէս հասկնալ Աւեստայի բանից հոգին, և երկիտ իմաստերը։

Ըստ Աւեստայի՝ տիեզերաց մէջ այն ամէն բան որ բարի և օրինաւոր ճանաչեմք, ունին իրենց ֆրաւաշին և նոցա արդարութեան և սրբութեան մէջ մնայն ալ ֆրաւաշիներու պահելով և գործակցութեամբը կըլլայ։ – Բարի՝ սուրբ՝ արդար՝ հզօր՝ հրավառ՝ անմահ՝ ամենահաս՝ կատարեալ՝ մեծ՝ փառաւոր՝ սովորական մարդիներն են որ կը դրուին ֆրաւաշիներու։ – Զուրը, ծառերը էր, և թռչունք միջոցեալ ձրնը հալելով զեւ կամաց կամաց մինչեւ գետնին իջուցեր էր։ Իսկ մարդին մէջ ծառատան կարծաց՝ զանգակատան դաղափարն հաղորդին էր։ Առանց այլ ելս տարակուսելու՝ առի տարճանակերկիրք, յերիւք ունին իրենց ֆրաւաշին։ Հոմա և ոգատարք բոյներն ունին իրենց ֆրաւաշին։ Նոխնոնական ցուլն եզն կոմ և այն կենդանականք որ բարերար են, ունին իրենց ֆրաւաշին։ Նաև ի բարարական կարգի սուրբ զայրոյթ (zairici), սուրբ բարձրկութիւն (pashiskyaothina), բարութիւն (fraya), հրաշակերտութիւն (frashokereti), սուրբ խոստովանութիւնք (us avaiti), սուրբ թշնամանք (tushnamaiti), և այլն, ունին իրենց ֆրաւաշին։ Ի չարս նոցա պահող զօրութեան է, որ արարածք կայսն մնան, և ամէն բարի բան իւր բարութեան մէջ կը յարատեւ։ Անոր համար օրհնելի գովելի և պաշտելի են ֆրաւաշիք։

Աւելի մեծ մտադրութիւն արժանի է կարգ մը ֆրաւաշի հոգեղէնաց, որ մեր հրեշտակ բառին հետ կը բաղդատի։ Սոցա տիրութիւնը մարդոյ վրայ շատ նշանաւոր է, զի ունին անմիջական յարաբերութիւն մարդոյ հետ՝ ի կեանս և զկնի մահուան, բարեկամ են նոքա մարդոյ, բարի ընկեր, բարի դրացի, միշտ բարեկամ և միշտ պատրաստ հասանել անոր օգնութեան՝ պահել և պաշտպանել։ Թժիշկ են և ախտահալած և թշնամի չարութեան։

Բազմաբիւրաւոր և անթիւ է զինուորութիւն ֆրաւաշիներու։ բանակ զօրաց ամենամեծ եւ անհամար գունդ գունդ բաժնուած են ի բազում դասակարգութիւն, և ատիճանաւ ալ դասդ մի քան զմի գերադոյն։ Իսկ Ահուրամազդայի ֆրաւաշին (հրաշաւոր կարողութիւնը) ամէն ֆրաւաշիներէ աւելի վեր, ամենամեծ, ամենափառ, ամենազօր, ամենիմաստ, ամենագերեցիկ եւ ի գերագոյն ատիճանի բարձրութեան։

Սպառազէնք են, ունին սպառարա երկաթի, զէն և զրահ երկաթի, քաջարշաւք են, արագահասք, քաջ հեծելաք և կռուարշաւք։ Նոցա հեծելութիւնք անզուգական է ի կռտրել զդեւս։ լի են փառօք։ ո՛ր կռուոյ մէջ մտնեն միշտ յաղթող կելլեն։ Երբ հոմ շնչէ և բերէ անոնց մէջ։ ։ հոմ, իսկոյն կը հասնին հոն։ և մարդիկ առնելով անոնց յաղթութեան հոտը, և երբ անոնք դեռ նետ ձեռք չառած՝ դեռ թշնամեաց դէմ ձեռք չվերուցած, նուէրներ նուիրեն հաւատով ու ջերմ եռանդեամբ, կը հասնի ահաւոր ֆրաւաշին, երկիւղ կը հեղու թշնամեաց վերայ, և հակառակորդը կը ջախջախեն անհնարին հարուածներով։ Ո՞ր կարմնակալ կամ իշխան ոք վեհապետ թշնամիներէ նեղեալ կոչէ զՀրաշաւոր ֆրաւաշիս արդարոց, կը փառաւորեմ, որք անոնցմէ շատ աւելի թիւնք։ արքարաշարժ և հրաշալի են։ ասնաւորք Հայ[illegible] բականութիւն, [illegible] ի գիր։ — Փառ[illegible] (Շարունակելի)

դութիւնք։

Ցուլիս 11 Դշ[illegible] դարձակ (Բ. Դասու.). — Հայերէն

ամուսնութեան մը մէջ կը գտնէ. բայց միթէ երկրորդ այրն յանձն կ'առնու արիւն քրանիք մտնել սենուցանելու համար քանի մը տղայք, որք ոչ միայն իւր չեն, այլ և անոնց հայրը կենդանի է դեռ։ Այս նկատմամբ արձակեալ կինն այրիացեալ կինէն աւելի անտանելի վիճակի մէջ է։» Ի վերջոյ, Պ. Ժ. Սիմոն յիշեցուց թէ սահմանափակ ամուսնութիւն մը, եթէ ընդհանուր, շուտով պիտի տանի ընդարձակ և սանձարձակ ամուսնալուծութեան մը, մինչդեռ ատենարանը չընդունիր ամուսնալուծութեան «ոչ օգտակարութիւնն, ոչ ալ պատշաճութիւնը»։ Բացառիկ պարագայից մէջ նպաստամատոյց կընայ լինել, բայց ընդհանրապես վնասաբեր պիտի լինի կանոնաւոր միութեանց։ Իրրեւ մեծագոյն դիջում մը իւր կողմէ, Պ. Ժ. Սիմոն կը հաւանի ընդարձակերու այն պարագայներ, յորս ամուսնութիւնք կրնան լուծուիլ։

Դատական գործոց նախարարն յայտարարեց թէ, կառավարութեան կարծեօք, ամուսնալուծութիւնը կը բնայ հաստատուիլ այն պարագայից մէջ ուր այժմ ամուսնոց բաժանում կը վճռուի. բայց կառավարութիւնք չընդունիր որ ամուսինք, առանց ծանր պատճառի, միայն փոխադարձ համաձայնութեամբ կարենան բաժնուիլ։ Այժմ ամուսնալուծութեան թոյլ տուող երկիրներն իսկ չեն ընդունիր որ միայն երկու կողմին համաձայնութեամբ վերջ կարենայ տրուիլ ամուսնութեան։ 1792ի օրէնքը կ'ըսէր թէ ամուսնութիւնը պարզ պայմանագիր մ'է, և «ընտանութեանց անյարմարութեան» պատրուակաւ իսկ ամուսնալուծութիւն կը թոյլատրէր։ Այս օրէնք տարօրինակ արդիւնք ունեցաւ։ 27 ամիս մէջ, 6,000ի չափ ամուսնալուծութիւնք եղան, այսինքն հինգ նոյնչափ մէջոյի մէջ ի համայն Ֆրանսա տեղի ունեցած ամուսնական բաժանմանց չափ ամուսնալուծութիւնք։ 92ի օրէնքին հրատարակման առաջին երեք ամսոց մէջ, ամուսնալուծութեանց թիւը կը հաւասարէր կնքուած ամուսնութեանց թուոյն, և պահ մը աւելի եղաւ։ Ասոյդ է սակայն թէ ամուսնական պայմանագիրն ուրիշ պայմանագրոյ նմանիր։ Ամուսնութիւն մը կնքուած պահուն, անխղելի կը նկատուի. և հանրայնոյ օրէնդրէնք արդէն «ցնանս միացեալ» կ'անուանէին նորապսակներու։ Բայց այս անխղելիութիւն կընայ անհետանալ ինչ ինչ որոշ պարագայից մէջ, և ասոր ապացոյցը սա է թէ ամուսնալուծութեան հակառակորդք ամուսնոց բաժանումը կընդունին։ Ուստի, նախարարը չատացաւ այս երկու դրութեանց բանդատութիւնը միայն ընելով, և ամուսնալուծութիւնը նախընտիր գրատաւ։

Զատակաց վիճակին նկատմամբ ալ նախարարն բաւ թէ պէտք է բաղդատութեան դնել միայն բաժանեալ ամուսնոց զատներն՝ ամուսնալուծութեամբ բաղդաւորեալ ամուսնոց պատուիներուն հետ։ Իւր փաստաբանական փորձառութեան վրայ յենլով նախարարն բաւ թէ լսի բաժանեալ ամուսնոց զատներուն վիճակն յառեգոյն է։ Կը տեսնէք որ խեղճ տղայք կուտոյ նիւթ կը լինին հօր և մօր միջեւ։ Ամուսինք փոխադարձաբար այնչափ կ'ատեն զիրար որչափ կը սիրեն իրենց զատակն, և չարունակ կը վիճին՝ զատակն իրենց քով ունենալու համար, ոչ այնչափ զայն սիրելու, որչափ միւսն անկէ գրկելու նպատակաւ։ Եւ տղայք ինչ վիճակի կ'ենթարկին, երբ բաժանեալ ամուսինք այրէն ամուսնութիւններ կը կազմեն։ Հարուստ դասուց մէջ, սակայն և ծիրանուց վերարկու մը կը ծածկէ զատակն, որ կը յարգուի. բայց ապբատ դասուց մէջ, տղայն ինչ գիրք ունի իւր հօր տարփուհւոյն, կամ իւր մօր տարփածուին քով. շարունակ իւր շուրջ տեսած և լսած գայթակղական տարբերն ի նկատ առնելով, ընտանեաց արժանապատուութեան համար լաւագոյն չէ՞ միթէ որ նոր և օրինաւոր ամուսնութիւն մը ներելի լինի։

Ուրիշ յօդուածով մը պիտի ամբողջացնենք գլխաւոր ատենաբանից փաստերուն ամփոփումը։

ՔԱՂՈՒԱԾՔ

Ա.ՅՍ ԱՌՈՒՐԻ ՍՈՒՐՔԱՆԳԱԿԷՆ

Այս առաւօտեան թղթաբերով մեր ստացած Լոնտոնի և Բարիզի լրագրաց թուականը կը հասնի միշտ 5 յունիս, հինգշաբթի։ Աւասիկ վերջին լուրերը.

—Լոնտոն, 4 յունիս, առ Թան Զրոյց կայ թէ եգիպտական գործոց վրայ համաձայնութիւն գոյացեր է Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ։ Սակայն Բ. Դռան դեռ չէ պատասխանած լորտ Տէֆրինի վերջին ծանուցագրոյն։

—Լոնտոն, 4 յունիս. Առջի գիշերն ապտամբք վերստին յարձակեցան Սուաքիմի վրայ, և պահապան զօրքն ետ մղելով, յառաջացան մինչեւ Եգիպտացւոց պաշտպանական գիծերն, ուստից ետ մղուեցան հեծելազօրաց կողմէ, քանի մը մեռեալ թողլով։

—Վառնա, 4 յունիս, առ Հաւաս. Բ. Դուռն այսօր պիտի հեռագրէ Միւրուրիս փաշայի թէ կը հաւանի Դեսպանախորհրդոյ գումարման, բայց միանգամայն պիտի խնդրէ որ զանազան երաշխաւորութիւնք և սեղմիչ պայմանք դրուին, Թուրքիոյ Եգիպտոսի վրայ ունեցած իրաւանց նկատմամբ։

—Բոր–Սայիտ, 4 յունիս. 250 ծովային զինուորք այս առաւօտ անգիական Իրիս ըզգենաւը նստան, անմիջապէս Սուաքիմ երթալու համար։

—Սուաքիմ, 4 յունիս. Ապտամբք այս գիշեր յարձակում մ'ըրին ջրհորներու կողմէն։ Ամրոցներէն պատասխանուեցաւ։

—Բարիզ, 3 յունիս. Ագենսէն (անգլ. Պիրմանիա) յունիս 1 թուով հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ 2000 տուն կործաներ են թափառական վոթորիկի պատճառաւ. 6000 տուն ալ մասաւոր են։ Զբերը մեծ քանակութեամբ արմտիք տարեր են։ Բան և հինգ հոգի մեռեր են։ Կը վախցուի որ յորդառատ անձրեւաց և ջրոց մտրանալուն պատճառաւ հանճարակ հիւանդութիւն մը ծագի։

—Նիւ–Եորք, 4 յունիս. Մայրաքաղաքս նահանգաց նախագահի ընտրական գործոց թեանց համար ի Շիկաբոյ գումարեալ հանրապետական ժողովոյ մէջ հետաքրքրական միջադէպ մը պատահեցաւ։ Առաջարկեալ նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Ժ. Լինչ, Միսիսիպիի խարիսի մը, 452 քուէիւք ընդդէմ 387 քուէի զոր ստացաւ Պէնի կուսակցութեան ընտրեալն Պ. Բրէյնիր։ Ամէն ինչ ենթադրել կուտայ թէ Պ. Պէն պիտի յաղթուի։ 452 ձայնից մեծամասնութեան մէջ են Պ. Պ. Արթիւրի, Լինքոլնտի, Շէրմանի եւ Լօկանի կուսակիցք։

—Բեդրոսպուրիէն, 2 յունիս թուով, առ Թայմս. Տոնսուքոֆի Քորսաքոֆի իշխանը Տիպիս վերադարձաւ։ Իշխանն եռանդագիր ընդունելութիւն մը զատ է Աստրատարի Թիւրքէն ժողովրդեան կողմէ, և իմացուցած է անոնց թէ Ասիական երկրամուղին, որ Բրզոլ Արվատ կ'երթայ, մինչեւ Աստրատատ պիտի երկարի, ծանուցումը որ մեծ գոհութիւն պատճառեց ժողովրդեան։ Մայիս 4ին իշխանը Թիւրքմէնաց նոր ցեղերու հպատակութիւնն ընդունեց։

—Կ. Պոլսէն առ Թայմս հեռագիր մը կ'ըսէ թէ, պաշտօնական շրջանակաց մէջ ընդհանրապէս կը կարծուի թէ պարագայք այնպէս պիտի բերեն որ Վ.Հ. Սուլթանն իւր առջի ազդեցութիւնն ունենայ Եգիպտոսի մէջ, ի շնորհս մեծ տերութեանց օժանդակութեան, և առանց Սուլտան Օսմ զրոյք զրկուելու։ Անգլ. կառավարութիւնը, զինուորական եւ քաղաքական դժուարութեանց պատճառաւ, այն առաջման անկարողութեան հաստ է, որ պատրաստ է ընդունիլ ինչ որ առաջարկուի զինք արդի կացութենէն ազատելու համար։

—Սուաքիմէն առ Սրանդարդ հեռագրի մը հաւանաբար, Օսման Տիկնա 3000 հոգւոյ բանակ մը կազմած է և 4 թնդանօթ ունի։ Ամէն օր իւր մարդիկը այս թնդանօթաց գործածման կը վարժեցնէ, որով մտադիր է ի մտոյ Սուաքիմի վրայ յարձակիլ։ Հաւասի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ յունիս 3ի գիշերը ընդհանուր յարձակում մը տեղի ունեցաւ Սուաքիմի վրայ, բայց ետ մղուեցաւ։ Եգիպտական բանակի սպայ անգլ. Թրընոր հանգրպեան, որ ուզեր գնելու պաշտօնով Նեղոսէն դէպի ի վեր կերթար, լուացուած պահուն խեղդուեցաւ Քէնէի մօտ։ Դիակը չգտնուեցաւ։

—Լոնտոն, 3 յունիս. Անցեալ ուրբաթ աւուր պայմանի հեղինակները գրանելու համար ոստիկանութեան բոլոր խուզարկութիւնք ապարդիւն մնացին, ոչ որ ձերբակալուեցաւ։ Նիւ–Եորքէն առ Տեյլի Նէուզ հեռագրի մը նայելով, Պ. Օ'Տոնովան Բոսսա յայտնորսած է թէ ինք Լոնտոնի պայմանց լուրն առնելու կը ուղարկեր, եւ տեղեակ էր բոլոր պատրաստութեանց։ «Պայմանիներն միահաղոյն տեղի պիտի ունենային։ Այս մեր ընելիքին մէկ օրինակն է միայն։ Եթէ այս պայմանք արդիւնք չունենան, խորհրդարանը նը եւ Ռիչմոնդի դղեակն ալ օդը պիտի հանենք։ Եթէ հարկ լինի, ամբողջ Լոնտոն քաղաքը մոխիր պիտի դարձնենք։ Գաղտնի ոստիկանաց վրայ յարձակեցանք իրենց կեդրոնատեղւոյն մէջ իսկ, եւ մեր մարդիներէն մէկուն վնաս մը չեղաւ։

—Պարիզ, 4 յունիս, առ Մաքէն. Պէն տէկոստէի երկուշաբթին Ֆրիէսարիխսրիւհի (բնակավայր Պիրմարդ իշխանին) շրջակայ գաւի գործարանի մը 2–300 գործաւորաց խումբ մը Պիրմարդ իշխանին տան առջև խմբուելով, սկսաւ ուժգնապէս սուլել։ Ցայտնի չէ թէ յարձակումմ մ'ընել կ'ուզէին նախարարատեղին վրայ։ Ոստիկանք հասնելով հրամայեցին որ ցրուին, այս հրաման անլսելի մնալով, ոստիկանք դէն ի մեռին կռուի բռնուեցան ամբոխին հետ. քանի մը գործաւորք վիրաւորեցան և ամբոխը ցրուեցաւ։ Վեց հոգի ձերբակալուեցան։ Կը կարծուի թէ այս ցոյց նոր սրոց դէմ բողոք մ'էր։ Այս դէպք յուզումպատճառեց ի Պերլին։

—Պերլին, 3 յունիս, առ Մաքէն. Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանն յանախ կը տեսնուի Պիսմարդ իշխանին և Հանֆիլտ Կոմսին հետ, Գերմանիոյ գաղթականական աշխարհակալութեան վրայ։ Վիլհելմ կայսրը պաշտօնական անձի մը հետ տեսակցած միջոցին ըսեր է. «Իմ կայսրութեանս վերջին մեծ գործն եղաւ Գերմանիոյ ընկերական աշխարհակալութիւնն։ գաղթականական աշխարհակալութիւնն որդւոյս կ'ինայ և անոր փառքը պիտի լինի»։

—Բարիզէն, յունիս 1 թուով, առ Թայմս. Այս գիշեր, Նուազար փաշային Բարիզի տան մէջ, ի Ռիւ տը Լիսպոն, տեղի ունեցաւ իւր ի պաղեան ամուսնութիւնն ընդ Տիգրան փաշայի, որ այս օրերս անուանեցաւ Խեդիվին պաշտօնական ներկայացուցիչն ի Լոնտոն։ Արարողութիւնը կատարեցաւ Մարսիլիոյ Հայ քահանային ձեռամբ, որ յատկապէս եկած էր։ Նուազար փաշա բացակայ էր եւ հանդէսը շատ հանդարտ եղաւ, հարիւր 30 անձինք հրաւիրեալ էին։ Ասոնց մէջ կը տեսնուէին Օսմ դեսպան նոյնպէս փաշա եւ Սըր Ռիվերս Ուիլսըն։ Արարողութիւնը կատարեցաւ հայկական ուղղափառ եկեղեցւոյ յոյժ պարզ ծէսերուն համաձայն։ Դեռատի հարսն, որ հայկական գեղեցկութեան տիպար մ'է, իւր սպիտակ զգեստներու վրայ կը կրէր հայկական ոսկեթել մեծ քօղն։ Տիգրան փաշա Օսմ ֆէս կը կրէր։ Փաշաներու ամէնէն դեռահասն է, եւ երբեմն Նուազարի քարտուղարն էր։ Լուրջ կերպարան մ'ունի, քաղաքական փորձառութիւն ստացած է, շատ խելացի եւ բարեկրթի է, եւ սահուն կերպիւ կը խօսի քանի մը եւրոպական լեզուներ։ Արարողութիւնն սկսաւ ժամ 10ին (ըստ Եւր.), 11ին վերջացաւ, եւ կէս գիշերուն հրաւիրեալք մեկնած էին։ Նորապսակ ամուսինք երեքշաբթի կը մեկնին Բարիզէն Լոնտոն երթալու համար, ուր Տիգրան փաշա շաբաթի օր իւր պաշտօնը պիտի սկսի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Երէկ, Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին և դիմացի պարտէզին մէջ ամենայն բարեկարգութեամբ տեղի ունեցաւ Ազգ. Սահմանադրութեան 24դ տարեդարձի հանդէսն։ Առաւօտուն փոյթ մը անձրեւ գալով, օդը փոքր ինչ զովացած էր, և բոլոր օրը շատ գեղեցիկ անցաւ։ Հաղարաւոր Հայեր մայրաքաղաքիս ամէն կողմերէն գիմած էին հանդիսավայրն։ Երկաթուղւոյ կառախումբք, թէեւ սովորականէն աւելի կառք կը քաշէին, բացարձակապէս անբաւական կուգային, և տոմսակ գտնելէ յետոյ շատեր դուրս կը մնային։ Դուռ մը գրեթէ մինչև Եսիլգուլէ զանազան կայարանաց մէջ։

Հիւանդանոցին դուռներն ու հանդիսավայրը շքեղապէս զարդարուած էին գարնանային ծաղիկներով ու տերեւներով, և առաջին կամարի մը վրայ կար բարեմաղթութիւն մը վասն Օգոստ. Վեհապետն մեր։ Ուրիշ կամարներու վրայ դրոշմուած էին Սահմանադրութեան, և Ամէն. Տ. Ներսէս Պատրիարքի անուններն, և այլն։

Դեր. Տ. Թորգն Նարպէյ Սրբազան, որ գիշերն Հիւանդանոցին մէջ անցուցած էր, առաւօտուն պատարագեց Ս. Փրկչի մատառն մէջ, և յետ պաշտաման, պարագային յարմար բանախօսութեամբ մը ի վեր հանեց Դիմութեան յարկին նշանակութիւնն։ Ժամ 4ին տարուեցաւ առաջին սեղանն։ Ամէն. Տ. Տ Ներսէս և Եւայի Պատրիարքքունք բացակայ էին։ Ազգային Վարչութեան դիւանն և անդամներէն շատեր, Երեսփոխանութեան Դիւանն և անդամոց մեծամասնութիւնն, և Պատրիարքարանի բարձրագոյն պաշտօնատարք նմանապէս բացակայ էին։ Տեսուչ խորհուրդք բացակայ էին, և գալիք բացառութիւն մ'էին Ուսումն. խորհրդոյ մի քանի անդամք։ Եպիսկոպոսական դասն ալ բացակայ էր, իբաց առեալ պատարագիչ Սրբազանն, և ալեղարդ Ծերունին Սարգիս Գրիգոր եպիսկոպոս։ Վարդապետ և գահանայ երեք կամ չորս հոգիք միայն կային։

Դիտողութեան առարկայ եղաւ եկեղեցական և պաշտօնական մարմնոյս բացակայութիւնն։ Իրաւամբ աւելի ուշադրութիւն դրաւեցին բացակայք քան ներկայք։ Հայ ընկերութեան պատիւ բերող բաղմաթիւ գերդաստանք բացակայ էին, և սեղանին վրայ կարի սակաւաթիւ էին անդամք գեղեցիկ սեռի։ Ի բացատրութիւն այս իրողութեան, կը յիշուի թէ հանդիսավայրին դիրքը շատ լաւ չէ, օդը սաստ կ'ընէ, ծառերը շատ չեն, հովասուն և հովանաւոր տեղեր բաւական չկան ելն։ Բայց թէ, ի բացատրութիւն պաշտօնական և եկեղեցական մարմնոյ բացակայութեան ի՞նչ կընայ ըսուիլ, չենք դիտեր։ Օրէնք և հաստատութիւնք, եթէ պէտք է յարգուին ժողովրդեան կողմէ, նախ և առաջ անոնց կողմէ պարտին յարգուիլ, որք ժողովրդեան գլուխ կանգնած են իրենց բարձր պաշտօններով, և կամ ընկերային, մտային և նիւթական բարձր դիրքով։ Եթէ Սահմանադրութեան արարդարձն ազգային ոտն մ'է, և ոչ թէ ժողովրդային բռնաչէջ մը. եթէ Սահմանադրութիւնը կ'արժէ ունենալ այսպիսի տարեդարձ մը, և Ազգը պէտք ունի այնպիսի ազգային տօնի մը, առաջին փնտռելու բանն՝ ազգային պաշտօնական մարմնոյ կողմէ այս ազգային հանդիսին ընծայուած նշանակութիւնն է, որ երէկ ոչինչ էր։ Սահմանադրութենէ զատ, ունինք Ազգին գլխութեան մեծագոյն հաստատութեան յիշատակն ու հանդէսն ալ, և մին անտես ընողներ, միւսն ալ անտես ըրին, թէ Համարձակն տօնին առաթիւ, որ Ս. Փրկչեան Հիւանդանցին յատուկ տարեկան տօնն է, և թէ երէկ, եւ զլացան իրենց ներկայութեամբ տարին դէմ մի անգամ քաջալերել և սիրել ընկերային ամէն կարգի թշուառութեանց ներկայացուցիչներն, որք պատապարեալ են անդ։ Այս մտածումներով, կը խոստովանինք թէ երեկեան հանդէսն աւելի տխրութիւն քան բերկրութիւն պատճառեց մեզ....

Առաջին սեղանը նստան իրր 270 անձինք երկու տեսակ։ Որքանոյն աչակերաք առանձին սեղան ունէին։ Երաժշտաց խումբ մը մերթ ընդ մերթ կը նուագէր։ Նախագահ Սրբազանը գեղեցիկ բանախօսութեամբ մը բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն անգին կենաց Վ.Հ. Հայրիարքին, որոց ընտիր բարեմասնութիւնները թուեց, և ներկայք երիցս ծափահարութեամբ «Կեցցէ Սուլթան Համիտ» աղաղակեցին։ Երկրորդ բաժակն Ամէն. Տ Ներսէս Սրբազանի կենաց առաջարկեցաւ, և բուռն ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ։ Եղան որք «Կեցցէ Ներսէս Վեհերդորդ Կաթողիկոս» աղաղակեցին։ Ապա հեռաշեռ բաժակներ առաջարկեցան վասն Սահմանադրութեան, նոր հիմնադրաց, Հայութեան, հայ եկեղեցականութեան, Հիւանդանոցի բարերարաց, արդի Հոգաբարձութեան, կենդանի և մեռեալ ազգային նշանաւոր անձնաւորութեանց, առաջին Ներսէսներէն սկսեալ մինչև Ռուսինեան, Տատեան, Պալեան, Օտեան, ևն։ Գրագիտական դասու անդամ մը իւր սովորական պերճախօսութեամբ փաթթիկ-էէչ մ'ընելով, բաժակ առաջարկեց՝ ի մէջ այլոց՝ «Պեշեեաններու» կենաց։ Պատուարժան հայրարանն անուշտ չի վշտանար եթէ դիտենք թէ մեք զայս բաւ եղակի գիտենք, և թէ նոր բերականութեան մը, մանաւանդ նո՛ր սերնդեան մը պէտք կայ՝ զայդ յատուկ անուն յանկարի մուով հոլովելու համար....

Առաջին սեղանէն յետոյ, Որբանոցի աչակերտ մը զգայուն լեզուաւ շնորհակալութիւն յայտնեց Հայ ժողովրդեան և այն անձնուէր խնամակալաց, որք կը հոգան Հիւանդանոցին մէջ պատապարեալ որբ և անտերուչ մանկտին։

Ճաշէն քիչ վերջը հասան Վասբուրէն եկող ազգայինք, յատուկ շոգեատով մը, և երկրորդ սեղանն հիւրընկալեցան, ուր բազմեցան իրր 100 անձինք։

Ապա հանդիսականք, առաջնորդութեամբ նուագածուց խմբին և Նախագահ Սրբազանին, հանդիսավայրը գնացին, ուր յատուկ վրան մը պատրաստուած էր Ն. Գերապատուութեան և գլխաւոր հրաւիրելոց համար։ Աւաժամայ չէնք մ'ալ կառուցուած էր նուագածուած խմբին և երգեցիկ մանկանց համար։ Առանք, առաջնորդութեամբ ազգային ճարտար երաժշտապետ Նիկողոս Թաշճեան էֆէնտիի, մինչեւ երեկոյ ազգային ընտիր երգեր երգեցին ընկերակցութեամբ նուագածուածոց։ Նոյն միջոցին հասաւ Նիկոմիդիայէն եկող շոգենաւն, և իրր 300 Նիկոմիդիացի ազգայինք, նուագածուաց առանձին խմբի մ'առաջնորդութեամբն, հանդիսավայրը մտան, և «կեցցէ՝ներով ընդունուեցան։ Արժ. Տ. Եղիշէ Վ. Դուրեան, քարոզիչ Պարտիզակի, որ կ'ընկերանար Նիկոմիդացւոց, դանդաղ ներկայեց Նախագահ Սրբազանին։

Իրաց առեալ մէկ կամ երկու համառօտ բանախօսութիւններ, զորս արտասանեցին եկեղեցական Հաբ, ճառախօսութիւն տեղի չունեցաւ բնաւ։

Երեկոյեան մօտ, երիտասարդաց խումբ մը պարտիզին մէկ կողմը պարեց։ Ներսէս սրբազանի Պատրիարքութեան առթիւ շինուած երգը բաղմիցս կրկնեցաւ երգեցիկ մանկանց և նուագածուաց կողմէ, ի խնդրոյ ազգայնոց ամենց, որք այս առթիւ դրամական նուէրներ ըրին Որբանոցի աչակերտաց։

Երեկի հանդիսին նիւթական արդիւնքը սա է։ Վեր ի վերոյ խօսելով, պարտէզի մուտքէն գոյացաւ 12,000 դրուշ. աւելի քան 400 տոմսակ սպառած լինելով, 8,000 դրուշ ալ ճաշէն գոյացաւ. 6,000 դրուշ՝ պարտիզին մէջ վաճառեալ ըմպելիներէն. 3,500 դրուշ՝ մսմսան և և մանաւոր ճոպէնիներու հասոյթ. 800 դրուշ՝ երեկոյեան դէմ տրուած մանաւոր սեղանի մը հասոյթ. 700 դրուշի հանգանակութիւն մ'ըրին Դեր. Տ. Եղիշէ Մ. վարդապետ Այվազեան և Ֆրէնկեան Մկրտիչ էֆ. 300 դրուշ նուիրեցին Նիկոմիդիացի հանդիսականք. ոսկի մը նուիրեց պատարագիչ սրբազանն։ Ընդ ամենն իրրեւ 32,000 դրուշի խառն հասոյթ։ Մախը մեծ չէ եղած. որովհետեւ աչխատանաց մեծագոյն մասը ձրի էր։ Նուագածուաց խմբին 1,300 դրուշ տրուած է։

Միացեալ ընկերութիւնը և Խիզանի ընկերութիւնը ներկայացուցիչներ ունէին, որք մինչեւ երեկոյ չբաժնցան հանգանակութիւններ ընելով։ Միացեալ ընկերութիւնն իրր 800 դրշ. և Խիզանի ընկերութիւնն ալ նոյնչափ հանգանակեց։

Տիարպէքիրէն դարձեալ կգրեն, թէ ազգային ժողովները ցրուած անհետացած են և ժողովուրդն անօթ ու անօգնական մնացած. և թէ հրաշագործ Տիգրանեան Սրբազան՝ որ Տիարպէքիր իւր տունը կգտնուի. եկեղեցի ինելով երբեմն՝ առաւօտ և երեկոյ քարոզ կխօսի։

Ղարսթիոյ առաժամանակեայ նորընտիր Թագական խորհրդոյ անդամք են.

Աբրահամ	էֆէնտի	Քիւրճեան
Ահարոն	»	Մարգարեան
Գէորգ	»	Գրիգճեան
Գէորգ	»	Ուզունեան
Մեսրոպ	»	Պալրդճեան
Մխիթար	»	Գրիմզեան
Յակոբ	»	Յովակիմեան
Յարութիւն	»	Առաքելեան
Յարութիւն	»	Մարգարեան

Կենդրոնական վարժարանի խորհրդոյն համար, 1882 դեկտ. 16ին կարգեալ Յանձնաժողովի մէջ՝ զորս յիշատակեցինք անցեալ շաբաթուայ թիւեալ խնդրոյն վրայ տեղի ունեցած նոր խորհրդակցութեանց առթիւ, Ունճեան մեծ Արիկ էֆէնտի ալ կը գտնուի։

Տիրոջի ազգային լրագրիք մեծաւ գոհութեամբ կհրատարակեն Ամեն. Տ. Ներսէս Ա Հօր կաթողիկոսական ընտրութիւնը և շնորհաւորով փափաք կայտնեն, որ Ն. Սրբութիւնն ելնէ բազմի ի գահ Հայրապետութեան ամենայն հայոց, յոր կհրաւիրէ զինքը մեծագոյն մասն Ազգին։ Լրագրութիւնը պարտի այսպէս ալՔաբար վարուիլ, ընտրական գործն լրանալէն յետոյ, ի բաց թողլով ամենայն օտար ուսարնկատումներ։

Թասլիզի հրաժարեալ երեսփոխան Տէրունեան Յակոբ էֆէնտիի տեղ նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի առաջիկայ յունիս 3, կիրակէ։ Ընտրողական ժողովն, ի դիւրութիւն ընտրողաց, պատրաստած է եռապատիկ ցանկ մը ընտրելեաց, որք են Բարազամեան Թորոս, Թէլեան Բարթող և Դաւոյգճեան Սարգիս էֆէնտիներն։

Տիրոջի Մեզու հրատարակած է Ամեն Տ Ներսէս Ա. Հօ. կաղմանէ առ Ամեն. Տ Մակար Սրբազան ուղղեալ հրաժարագրն պատճէնն, զոր տուած է ընտրութենէ առաջ։

«Ամենապատիւ Տեառն Մակարայ Սրբազան Արքեպիսկոպոսի Արժանաընտիր Տեղապահն Մայր Աթոռոյ Յարգանօք և սիրալիր ողջունիւ.

«Մէջ հանգամանաց ժողով եկեղեցականաց և ոչ Ազգային ժողովի երեսփոխանութեան զիջաւ ունկն դնել ազաչանաց իմոց գրաւոր և բերանացի վասն չմիջելոյ զանուն իմ ի ցանկէ ընտրելութեան կաթողիկոսութեան ամենայն Հայոց։

«Եդին զանուն իմ ի ցանկի և եռապատիկ ցանկիս հաղորդել ամենապատուութեանդ ի հարկէ պաշտամանս ստիպեալ։

«Արդ աղաչեմ զՔ զ և զամենայն եղբարս մեր որ ի Ռուսաստան չը ներկայացուցանել զանուն իմ յընտրութիւն ի Մեծի ժողովոյն՝ ուր վերջին ընտրութիւն կատարելոց է. քանզի ոչ առողջութիւն անձինս ներէ ընդունել զայդ սուրբ պաշտօն և ոչ բաւականութիւնս։

«Ի բազում ժամանակաց և այսր հիւանդագին տառապիմ, և այն ինչ ցանկայի հոգւոյս և սրտով ազատիլ ի պատարագական պաշտամանէ, ա՛հա՛ յայլ վիճագոյն պաշտօն կամին մղել զիս։ Սրբազան Տէր, բացարձակապէս ասեմ առաջի Աստուծոյ և սրբազնութեան, զի անհնարին է ինձ ընդունել զայդ պատիւ և բարձ եկեղեցւոյս։

«Կարծեցի պարտական լինել կանխաւ զեկուցանել Աստուածասէր Միաբանութեանդ զիմել անդրի գիտաւորութենէ, զի մի եղիցին առ յապա բանք աւելորդք, և պարտաւորեմ Ամենապատուութեանդ վերայ՝ ամենեցուն ասել, հաղորդել և զամենայն ջան ի գործ արկանել խափանել զընտրութիւն իմ կամ զմեզ անուան իմոյ ի վերջին ցանկի։

«Կրկնեմ դարձեալ, զի յանհնարին է և յանկարելեաց ընդունել ինձ զայդ բարձր պաշտօն։

«Համբուրելով զՔ.Ամենապատուութիւնդ մեամ մեր ողջո՛յ։

Ներսէս Եղիշէ Վ.–Գրիգորեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Պիզայի կառավարիչ կարգեցաւ՝ Արշիպեղագոսի կղզեաց նահանգին կեդրոնական կառավարչութեան պաշտօնք։

—

Երէկ, մայրաքաղաքիս յոյն եկեղեցեաց մէջ, ըստ հրամանի Պատրիարքարանին, բարեմաղթութիւնք եղան Օգոստ. Սուլթանի համար, եկեղեցական առանձնաշնորհմանց վերահաստատութեան առթիւ։

—

Երկրագործական և առեւտրական պաշտօնատունն իմանալով, որ Ասիոյ կողմերէն Ուզուն–չայիր փոխադրեալ ոչխարաց մէջ հիւանդութիւն կայ և բազում կոտորած կրնէ, խիստն անամարդոյժներ դրկեր, ախոտցեալները դարմանի և քարանդինայի եղեմարկեր է, որպէս զի նոյն կոտմերը գտնուող ուրիշ հօտերու մէջ չճարակի հիւանդութիւնը։

—

Եվգաֆի Վարիտաթի ու Մահիլբաթի վերատեսուչ Օսման Սաֆտեր էֆէնտի՝ որ քանի մ'օրէ հետէ հիւանդ էր (փրան) մը պատճառաւ, մեռաւ։ Ընտանիքն օգափի խումբեան համար Պրուսա գացած էին։

Ինչպէս ծանուցած էր, երէկ երեկոյ, խոտաքցի Պ. Աշիլ Պարկոսի հռչակաւոր սրընթացն ի տես եկաւ Բերայի Թագսիմի պարտէզին մէջ, որ շբեղ զարդարեալ էր և 2 հազարէն աւելի հանդիսատեսք ներկայ էին։ Ժամը 2ին, Պ. Պարկոսի կնոջն ու որդւոյն հետ անգամ մը պարտէզը պտտեցին յետոյ, հայր և որդի սկսան

ան ընթանալ։ Գ. Պարկոսի 48 անգամ շրջան բրաւ 30 վայրկենի մէջ, և յաճախ ծափահարութիւնք եղան։ Պարոնի ընթացից գծին վրայ գրանցուող սպասաւորն անոր առջևէն մէկդի քաշուելու համար դէպ յառաջ վազելով յանդգներ է նորա հետ մրցման փորձ մ'ընել, և հանդիսականներ ծաղրն ու ծիծաղը շարժելէն զատ օգուտ չէ ունեցեր։ Գ. Պարկոսի կինն ալ ընթացք մ'բրաւ, և աւարտեց որպէսզի ժամանակին մէջ։ Պարոնը 275 քայլ տեղը 50 վայրկենի մէջ 48 անգամ շրջան բրած է, այսինքն 13,200 քայլ տեղ արշաւած է, որ սովորական քայլով 2½ ժամու ճանապարհ է։

Գ. Պարկոսի, կնոջն ու որդւոյն հետ, նախընթաց օրը ժամը 9ին առաւեւները կայսերական պալատն հրաւիրուելով, անդ եւս ընթացաւ, հրացան յուս, ինչպէս տիկինն ալ արշաւանաց շրջան մ'բրաւ, և Օգոստոս Սուլթանէն պարգեւ տրուեցաւ իրենց։

—

Քարբերդի նորընտիր կուսակալ Հաճի Հասան պէյ նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով՝ տեսնուեցաւ Մեծ Եպարքոսին և այլ նախարարաց հետ։

—

Ռուսական գեսպանը նախընթաց օրը Բ. Դուռն գնաց, և տեսնուեցաւ Մեծ Եպարքոսին, արտաքին գործոց նախարարին և նորա խորհրդական Ցատեան էֆենտիի հետ։

—

Նաւահանգստի վերատեսուչ Տիրավէր փաշա՝ որ քանի մ'օրէ հետէ հիւանդ էր, ապաքինելով՝ սկսաւ վարել պաշտօնը։

—

Գարթալի բանտին մէջ գտնուող բանտարկելոց 5–6ը քանի մ'օր յառաջ գիշեր ատեն փախեր են՝ բանտին պատը ծակելով։

—

Կը լսուի թէ կառավարութիւնն յառաջագոյն ի Նիշ դրկած էր արտաքին գործոց պաշտօնականներէն Նէյիր պէյն, որպէսզի Սերպիոյ Թագաւոր հողերու մահմեդական կայուածատերաց գանգատներն քննութեան առնու։ Կրսուի թէ այժմ Բ. Դուռը Նէյիր պէյ ի պատրաստած տեղեկագիրն իբր հիմ պիտի բռնէ յիշեալ հողատերաց Սերպիոյ դէմ ունեցած պահանջը կարգադրելու համար։

—

Շէրիի դատարան պաշտօնական ազդով մը կը ծանուցանէ թէ Օմ. պարտուց վարչութեան հետ եղած համաձայնութեան մը համեմատ, Կրօնական տեսանուներս կոմէ գրուած ամուսնութեան հրամանագրերն որք մինչև ցայդ 10 դրուշնոց դրոշմաթղթի վրայ կը գրուէին, այսուհետեւ 1 դրուշնոց դրոշմաթղթի վրայ պիտի գրուին։

—

Պէօյիւքէրէի մէջ երկու յոյն նաւավարք լուսի բռնուելով, անոնցմէ մին դանակի հարուած մը տուաւ ընկերոջը և ծանրապէս վիրաւորեց։ Քիչ վերջը չարագործն իւր տան մէջ բռնուելով, Դալաթա Սերայի բանտը փոխադրուեցաւ։

—

Կէլիպոլուէն ը գրեն տեղական լրագրի մը, թէ սուտարաթիւ աւազակախումբ մը մայիս 20ին Լամբաքիկն Ջանի տունը վաճառն ուզելու բոլոր քառասուն անձանց կարաւանի մը վրայ յարձակելով, քանի մը հոգի վիրաւորեր և սպաններ են։ Մինչեւ խակ կըսուի թէ 14 հոգի սպաններ են։

—

Տիարպէքիրի կուսակալ Ծամիհ փաշայի փեսայ Ալիհեմ պէյի 15 տարեկան չէրքէս աղջիկը նախընթաց օրը Ղուզղունճուք ծովեզերեայ բնակարանին քարափն ելնելով, և քովը գտնուող տասնամեայ դստրիկին «Ասուծոյ կը յանձնեմ» ըսելով՝ ինքզինքը ծովը նետեր և խեղդուեր է։

—

Բերայի կառավարիչ Արիֆ պէյ շաբաթ օրն իւր թարգմանին՝ կոլիձի էֆէնտիի հետ Անգլիոյ դեսպանատունն երթալով, տեսակցեցաւ Լորտ Տուֆրինի հետ, վերջին արկածէն վրնասուող անձանց նկատմամբ։ Դեսպանը մանրաման տեղեկութիւններ հարցուց վիրաւորելոց առողջական վիճակին, անդեան և գործոց վրայ։

—

Էքսբրէս հետեւեալը կը գրէ Տիկին Տէտէեանի մահուան դէպքին վրայ — «Տիկին Անժէլիք Տէտէեանի մահուան պարագայները քողարկող գաղտնեաց վարագոյրը կամաց կամաց կըսկսի վար առնուիլ։ յաչս հասարակութեան, որոյ հետաքրքրութիւնն օր աւուր կաւելնայ այս ամենկելի վախճանին վրայ։ Ոստիկանութեան նախարարին հրամանաւ, Գալատա-Սերայի բժիշկներէն Տօրթ. Լուիճի պէյ և Տօրթ. Ալի պէյ բերայի ընդհանուր դատախազի օգնական Բէօֆ պէյի ընկերակցութեամբ, ուրբաթ կէս օրէն մէկ ժամ առաջ Ֆէրի գիւղի Հայոց գերեզմանատունն երթալով, Տէտէեան Ճանկը էֆէնտիի հանգուցեալ ամուսնոյն մարմնոյն դերեզմանէն հանեցին։ ոսկերոտիքը զատելով, յատկապէս պատրաստեալ արուակաց մէջ դրուեցան և Պոլսի Ոստիկանութեան տարուեցան, ուր լուծման և քննութեան պիտի ենթարկուին։ Ի ներկայութեան ուրիշ բժշկաց։ Անհիմն է Բերայի մէջ եղած լուրը թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալութիւն բրած է այս առթիւ։»

Թարիզ կըսէ թէ կասկած կայ որ Տէտէեանի և իւր սպասուհոյն մէջ վերեւեալ սիրոյն պատճառաւ դեր մը խաղցուած է։

—

Բերայի ճարտար գողերէն մին նոր եղանակ մը հնարեր է տակ կորզելու։ Այս մարդը որ Թարթալայի Նիքօլի կրսուի, և նշանաւոր է իւր յարատեւ գործութիւններով, ցերեկ ժամանակ պատուաւոր տանց գուռը կը զարնէ և տան տիրուհին կոչելով կրսէ թէ ինք տեղեակ է անոր այս ինչին հետ ունեցած ապօրէն յարաբերութեանց, և թէ տակ խոստացուած է իրեն եթէ գործը ամուսնոյն մատնէ։ Տան տիկինը արդարեւ այդ տեսակ յարաբերութիւն ունենայ կամ ոչ, կը հարկադրի գումար մը տալով ճանրել այս մարդը, վախնալով որ իւր պատիւը կը վտանգուի։ Այս կերպով տասնէն ինն պատուաւոր կանայք զոհ գնացած են այս խարդախին սպառնալեաց, բայց վերջին օրերս անոնցմէ ոմանց ամուսիններ եղելութիւնը Բերայի կառավարիչ Արիֆ պէյի յայտնեցին։ Թարթալայի Նիքօլա բանտն է և կըսուի թէ յարաբերի պիտի դրկուի, որ արժանավայել պատիժ մ'է հասարակաց պատուոյն հետ խաղացող այս տեսակ անողորմի մը։

—

Իզմիրէն կը գրեն թէ երիտասարդ թուրք կին մ'հիւրի մը կարասիքը տեղաւորած պահելու, պարկի մը մէջ դրուած բէվոլվէր մը բռնկելով, պայթեցաւ և գնդակը կուրծքը մխեցաւ։ Երբ տան ծառայք հասան, խեղճ կինը մեռած էր։

—

Հոգիգոյթ կը գրէ թէ Օ. Մ. Կայսերական Պանքն ժամանակ մ'ի վեր Գոլոգարի երկաթուղւոյ գիծը երկարելու և բանեցնելու արտօնութիւն կը խնդրէ։ Կառավարութիւնը այս մասին ներկայեալ ծրագիրը բրնելով, չէր հաւանած և Օ. Մ. Պանքն քանիցս բարեփոխութիւններ բրած էր ծրագրին մէջ և դարձեալ խնդրած էր այդ երկաթուղւոյ արտօնութիւնը։ Խնդիրն այժմ պետական խորհրդոյ քննութեան ենթարկուած է։

—

Պամուկէն գաղթող քառասնի չափ ընտանիք Նիկոմիդիոյ մօտերը Լուֆիկ անուն գիւղ մը հաստատեր են Ասոնք ոչ մզկիթ և ոչ գպրոց ունենալով, Սէլանիկի մեծամեծ դժուարութեան դիմեր են, և 3 ական դրուշնոց 10,000 հաղորդակցութեան տոմս չբրներու թեան հանուեր է այդ բաղաքի մէջ և հաղորդակցութիւնն յաղողելու վրայ է։

—

Իզմիրէն եկող ճանրորդք պատմած են, թէ Ա. յորդի նահանգին մէջ Թասբէյի կողմը 3 կանգուն երկայնութեամբ օձ մը երեւան ելեր, երկու կով ոչնչացուցեր, և նոր ծնող կովս մը տասնց փութալով գիրել սկսեր է։ Հովիւք հասեր ստակեցուցեր են օձն, ու կովը ազատեր են։ բայց խեղճ կենդանին այնուհետեւ պաչելով թոյն չէ տուեր օր օրէն ստուարը մերձենայ և դիէ։ Հասկցուեր է թէ կարելի թունաւորելուն համար մայրենի զորովով կը պահպանէ որթն։ և որովհետեւ անընդհատ կը պաչէ եղերատիպուեր են մոր թեր։ Արդեօք միոր կերե՞ր են, որդեօք միոն ալ թունաւորուած չէ՞, այս պարագայք պատմուած չեն։

—

Հանրահանաց պաշտօնականներէն Ալիմանաս անուն մէկը, երկու օր յառաջ երեկոյեան դէմ, Գեչիկիմաշ տունը գացած ատեն կառքին մէջ կախուածամահ եղեր է։

—

Երկու շաբաթ առաջ դատական և ոստիկանութեան նախարարութիւնք Տիվրիկի Ալի և Մուսթաֆա անուն երկու անձինք ձերբակալեցին, որոց առաջինը Բերայի հեռագրական վարչութեան մէջ Դուսաս էր և երկրորդն Հոլանտայի դեսպանատունը։ Ասոնք ծածկարար կրնդունէին Իսպանիա հրատարակեալ Իսթիգլալ և Իսթիհսան գրգռիչ թերթերն որոց մուտքն արգիլեալ է ի Թուրքիա, և ուրիշ ոչ սոսկալի գրութեանց հետ Տիվրիկ կը գրկէին զանոնք, պրպտամարական նպատակներով։ Ալի և Մուսթաֆա Կարաթա Սերայի բանտն են այժմ։ Ուր խիստ հարցաքննութեան ենթարկեալ են։ ոստիկանութիւնը կնոջ տակ առաւ Ալիի գրարկը, հեռագրական պաշտօնատան մէջ, և բնակարանը խուզարկութիւն մ'բրաւ որ ապարդիւն չեղաւ։ Միանգամայն եղելութիւնն հեռագրեց Տիվրիկի կառավարչին, որ պատասխանեց թէ Ալի և Մուսթաֆա Տիվրիկի մէջ բարեկամներ ունէին, որոյ տան մէջ գտնուեր են Իսթիգլալ և Իսթիհսան լրագրոց օրինակներէն։ Կառավարիչը նոյնպէս հեռագրեց ոստիկանութեան թէ Տիվրիկէն այն տեսակ գրութիւնք գրկուած էին որ հնոգ անցուելով, մեծ լոյս պիտի սփռէին այս գործին վրայ։ Ուրեմն դէ ըսել թէ հեռագրատունը և հոլանտական դեսպանատունն արտաքսեցին այդ երկու անձինքն իրենց պաշտօնէներէն։

—

Գրեթէ ամեն օր Երկրաշարժի ցոյցմներ տեղի կունենան Իզմիրի մէջ։

—

Թօփ գաբուի մէջ վերջերս կատարուած գողութեան նկատմամբ կասկած յարուցանելով տան սպասաւոր Ալիի վրայ, տերը նեղեց զինքը և Ալի յանցանքը խոստովանելով գողցած նիւթերն յետս դարձուց։

—

Հանդուցեալ Ապտ-իլ-Ազիզ կայսեր մօր Բահիէճի Հաճի Մուսթաֆա աղա Նախարհեմ օրը մեռաւ յերէկոյ, 75 տարեկան։ Կրսուի թէ այս մարդն իւր 4 տարեկան միակ որդւոյն ամսական 400 ոսկոյ եկամուտ ժողած է, բայց ի երկաթուղւոյ արեւելքեր և ուրիշ ստացուածքներէ։

ՀԵՌԱԳՐԱՆԵՐ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

Նիշ, 7 յունիս

Սերպիոյ ազգային ժողովոյն մէջ, Արտաքին գործոց նախարար Պ. Կարաչանին, հարցման մը պատասխանելով հաստատեց թէ, Սերպիական հողին վրայ գուլիար ասպատակութեանց նկատմամբ վերջնագիր մը դրկուած է Գուլկարիոյ ծանուցանող որ եթէ երեք օրուան մէջ Գուլկարիա գոհացում չտայ, դիւանագիտական յարաբերութիւնք պիտի խզին։ Խոզոնի բանձև մը քաւարկեց նախարարութեան ընթացքն հաստատելով և շնորհաւորելով զայն իւր ազգու ընթացքին համար։

Հիւէ, 6 յունիս

Ֆրանքօ-Անտանական վերջնական դաշադիրը կնքուեցաւ այսօր։

Նիւ Եօրք, 6 յունիս

Զիքակոյի հանրապետական ընտրական ժողովն՝ Պ. Պլէնի Միացեալ Նահանգաց ատիպատութեան ընտրելութիւնն ընդունեց։

Լոնտոն, 7 յունիս

Երեսփոխանական ժողովն երկրորդ ընթերցմամբ ընդունեց Անգլիոյ պարտուց միացման կառավարական ծրագիրն։

Երէկ, կոմս Կրանվիլ և Ֆրանսական դեսպան Պ. Վատինկտոնի միջև տեղի ունեցած բանակցութենէ մը յետոյ, Ֆրանսա և Անգլիա հանձնաժողովներ պատգամաւորդ ոյ վրայ։

Բարիզ, 8 յունիս

Երեսփ. ժողովն՝ ի Բաքսիքա տեղի ունեցած կարգեցեալ զեղծմանց վրայ (Աէնգալ–Էքսի ընկերությունը) երեք օր վիճաբանելէ յետոյ, ծայրայեղ ձախակողմանց ներկայացուցած քննութեան առաջարկը մերժելով, 198ի դէմ 300 ձայնիւ ընդունեց նախարարապետ Պ. Ֆիլ Ֆերրիի ներկայացուցած պարզ օրակարգը։

Բարիզ, 8 յունիս

Քասդրիի դուքսին Լիմել Տիւք անուն Ֆրանսական ձին չահեցաւ Բարիզի մեծ պարգեւը։

ԱԺԱՆՆՍ ՈՒՒԻԴԵՐ

Ֆիլատէլֆիա, 7 յունիս

Զիքակոյի հանդուսաւոր ժողովն Միացեալ Նահանգաց նախագահութեան ընտրելի ընտրեց զՊ. Ղէշն և զերեսնախագահ Թեան՝ զՊ Լոկան։

ԴՐԱՄԱՓԱԿԱՆ ՂԱՒԱԹԻՈՅ ԳՈՐՍԱ

Գալատիա, 28 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ.

Ոսկի երեկոյ զոցուեցաւ...ոսկ.	—
Պարսային զոցուեցեալ վերջը «	—
Ոսկի Բերայի մէջ.....	9
Սպանիական տոր Բրիորիթէ »	578

Այսօր Լոնտոնոյ դէմ Լիրեան համար

Պրսան էսդ է.

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի.....	դրչ.	100—
20 Ֆրանքնոց	«	87 28
Անգլ. ոսկի	«	110 5
Լիրայ	«	51 10
Ոսկի Ամստերդամ		90 3
Ռուսական թղթադրամ.....	«	9 2
Թալէր	«	—
Ֆլորին	«	9 3
Լէյ. արծ. (տարբ.)	«	108 9
Ֆինանոս	«	102 30
Մէճիտիէ	«	100 30
Ոսկեայ	«	730 —
Թղթադրամ.....	«	—— —
Լեցնոց.....	«	103

(ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն 7 Յունիս ժամ 5 վ. 45 երեկոյ

Անգլ. Փոնսիտ, զոցուեցաւ....		100
Օսմ. « բաց.եցաւ....		3 3/16
« « զոցուեցաւ....		3 1/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865		10 1/4
« « 1869		9 1/4
« « 1871		66 1/4
« « 1872		16
« « 1873		3 1/8
Խոխառ. 1877.....		79
Պանք Օսմանի		16 1/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)		90 3/4
Եղիպտ. միացեալ (ինդիգիտ)		62 1/8
« առանձն (բրիմիտ ժիլ)		86 1/8
Սպան. Սանիէլ		60
Տանանիսյ (փոխառ. Բէյիրտ).....		84 1/4
Հունգ. պարտատոմսի 1877.....		103 1/4
Փոխանակ. Բարիզի վրայ		—

Վիէննա 7 Յունիս ժ 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	122	30
Օսմ. Երկաթուղի	20	70
Արիկ 7 Յունիս ժ. 3 վ. 45 երեկոյ		
Իր. Ռանդ 4½% ..... բաց	103	17 1/4
« « 3 % բաց	79	22 1/2
Օսմ. Փոնս. բաց.եցաւ	8	27 1/2
» « զոցուեցաւ քրն. կա.	8	22 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1865.	—	
« « 1865.....	50	
« « 1869.....	47	
« « 1873.....	41	
Օսմ. Երկաթուղի	43	
Օսմ. Բէժիի բաժնեթուղթք	537	50
Պանք Օսմանի	656	25
Երկաթ Լիոնի	566	25
» Ֆոնսիէ	1335	
Բանձնեռաոն Լիոնի (կուբ. կար.)	1232	50
Մուէզի Ջրանց.ք	2070	
Ռուսական 5% 1877ի	98	1/4
Իտալական Ռենթ	97	55
Արեւ. Ռուս. (Ռիւս Օրիան.).....	—	
Եղիպտական միաց. զոց	310	
Պրանիական (արտաքի).....	61	1/8
Բրիորիթէ թիւրք	—	
5% Հելլենական	309	37 1/2
Հէք Լոնտրայի վրայ.....	25	23

(ԷՐԷՆ դ-ուրբ էս է)

ՄԵՏԻՈՐԱԲ ՆԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Դ ՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

9 Յունիս (Ն Տ.)

		ք.	վ.
Տագուսն արեգական (Առաւեւոյթ)	4	29	
Մուտք « «	7	30	
Կէս օր (Միջին ժամով) . .	11	59	1
Կէս օր (ժամ ըստ տաճկաց)	4	23	
Տագուսն լուսնի (Առաւեւոյթ)	7	54	Ե
Մուտք « «	5	3	Ա

Երեւումն լուսնի Վ. Ք. 16 Յունիս.

Աստղեան ժամ 8 Ք

Հարիւրմեթր

Ծանրաչափ (Մովու երես) . . .	758· 3
Ջերմաչափ	22 · 3
Նուազագոյն ատիճան	15· 3
Բարձրագոյն « իրիկուան	25· 5
Խոնաւութիւն 0/0	57·
Բարձրութիւն անձրեւի 24 ժամու	
միջոցին · հաղորդամեթր	0,

Ուղղութիւն հողմոյ, արևմտ. հարաւ արեւմտ. հանդարտ։

ՑՈՒՑԱԿԻ 8ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափն իջած է Ձենովայի ծոցին վրայ, հովն հիւսիսային արեւմտեան ուժգին կը փչէ։ Միջերկրական հիւսիսային կողքը։ արեւմտեան հովը տիրած է Ադրիատիկի վրայ։ Հարաւային հովը տեղ տեղ չափաւոր է Ադրիատիկի վրայ, տիրոջ յԱրչի դեզազոս։ Հանդարտ օդ ի Գարդանել և յՕտեսա։ Բարեխառնութիւն է 17 աստիճան յՕտէսա, 12 ի Բեղրադարի և 11 ի Վիէննա և ի Բարիզ։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Բալուայ Հաւաւ գիւղ. աւատականութեան բեկորներ, հաճի խնդիր։ Ներքին գաղթականութիւն կամ տնտեսական տագնապ։

1884 Մայիս 11 Բալահովիտ գաւառ.

Բալու գաւառակի նկարագրութեան մէջ մեք կը գրէինք թէ Հաւաւ գիւղ Բալուայ Աթէնք կը համարուի։ Այսինքն գեղջուկներուն մեծ մասն Հայ է։ Գիւղս 7 յունիս Միացեալ Նահանգաց նախագահութեան ընտրելի ընտրեց զՊ. Ղէշն և զերեսնախագահ զՊ Լոկան։

բազմաց է քան զբոլոր գիւղորայս գաւառին։ Այժմ պատեհութիւն ներկայանալով մեզ վերոյիշեալ հանգոյցս գիւղին ի Բաղեշիոյ գաւառ, կարեւոր համարեցինք մի քիչ մանրամասն նկարագրել զայն ի վեր հանելով միանգամայն յօդուածոյս վերոյիշեալ կարգոց վրայ տեղեկութիւններ։

Հաւաւ գիւղ զոր բանաստեղծ ոմանք ի բնակչաց Հաւ—աւաւ (աւան հաւուց) սկըսած են սուտգարանել, Բալու քաղքի արեւմտեան հիւսիսային կողմն է 10 քիլոմեթր հեռաւորութեամբ, այսինքն իբր 2½ ժամ։ Իւր երեսը կը հայի արեւելքի վրայ, առջևն ունենալով գեղեցկատեսիլ մի հովիտ իբր 30 հազարամեթր քառակուսի տարածութեամբ որ կը պարուռնակէ բաղմաթիւ գիւղեր, մեծաւ մասամբ հայ անուանակիր և հայաբնակ։ Այդ երկրին հարաւային եզերքը բերելով կ'անցնի հանդարտասէն Արածանի որ իւր մերձակայ գիւղերուն ջուր կը մատակարարէ յոգուումն, որով բրինձ իսկ կը բուսնի և կը հասնի այն տեղեր, մասնաւորապէս ի Նոր–գիւղ։ Հայաստանի բնական գեղեցկութիւն և զուարճալի պատկերն ներկայացնող տեսարաններէն մին է Հաւաւ գիւղ իւր բազմաձև պտղատու ծառերովն, յաւերժահարանց նախանձելի պարտէզներովն, բազմաեռանց պաշտելի այգիներովն և առատջրար ջրովն ու օդովն։ Շենուածքներն խիստ տաւելագանց են քան զՏուրբերանի, Վասպուրականի, Աղձնեաց և Բարձր Հայոց մի շատ գիւղերու չէնքերն, մեծաւ մասամբ երկայրի և ճաշակաւոր օրչափ կը ներէ գիւղին գեղջկական հանգամանքն։ Այսր պատճառ ոչ միայն բնակչաց տարբերութիւնն է նշանակեալ գաւառաց գիւղացիներուն վրայ ի մասին ճաշակի և քաղաքականացեալ կենաց ծանօթութեան, այլև նոցա գրեթէ ըստ մեծի մասին ճարտարապետական արուեստին հմտութեան որ մեծ պարծանք է իրենց, և որոց չնորհիւ Հաւաւցի պանդուխտն ի Կ. Պոլիս ազատ է տարին խեղճ ծառայութիւներ–ի բեռնակրութիւն, սպասաւորութիւն, և այլն։ այլ իւր ուրաղ ու ողջոյն անկախ գաղափարն տէր կընէ պիտի կերտել տարով կայսերական, իշխանական, դեսպանական և առագաց մեծամեծ պալատներն որոց մասնաւոր ընդունակութիւն ցուցած են Հաւաւցիք, և ի հանդէս բերած զարն զանազան չնութեանց մէջ ի մայրաքաղաքիս մանաւանդ ի ժամանակս ճարտարապետութեան Պալեանց գերդաստանին։ Հաւաւի բնակիչքն են լոկ Հայք իբր 290 տուն պարունակելով 1468 անձ, յորոց 100 է աւելի պանդուխտ են այժմ։ Երբեմն շատ աւելի էին պանդուխտներն, բայց Կ. Պոլսոյ վաստակի դադարումն հետզհետէ կը նուազեցնէ նոցա թիւն, համեմատաբար պատճառելով ամուսնական տագնապ, որ երթալով պիտի սաստկանայ, ինչպէս սարսռելի պիտի բացատրեմք։

Բնաչաց այդքան բազմութեան հաւասակ մշակելի հող խիստ քիչ ունին, հոգիս իբր 600 Բալուայ քառ. սերմամուտ (իւրաքանչիւր քառ Բալուայ է 484 օրամ), սակայն հողն գիւղացոց սեպհական չէ։ այլ ամբողջապէս պէյ անուանելոց կը վերաբերի որք Գաբա Ճեմլէի անուն գերդաստանէն առաջ եկած են և այժմ 4 ճիւղի կը բաժնուին և միջին դարու աւատականութեան կառարեալ բեկորներ են այս կալուածական դրութեան մէջ ի յայտ եկեալ։ Այդիք, պարտէզներ և տաներն եւ եթէ բնաչաց սեպհական են։ Անոնցմէ դուրս ափ մը անգամ մշակելի հող չունին։ Աւատականութեան այս չարաբնակութիւնն ամենէն աւելի Դ. Հայոց դաւառաց մէջ կը տեսնուի, և կը կարծուի թէ Սուլթան Մուրատ Դի շնորհաբաշխութեանց արդիւնքն են զորս բրած է պարսկական արշաւանաց առթիւ։ Աւատականներն դիւտանան ոչ միայն գիւղացոց արտադրած բոլոր արմտեաց 100ին 15, այլև կառավարութեան տուտանուրդին ալ 75 առ 100։ և այս ամէն առանց ո՛և է փոխադարձ պարտուց։ բաց այսի դիւտանան նաև ամէն բերքերէն ալ իրենց բաժինը միշտ 100ին 10էն աւելի հաշուով մը, զորօրինակ, բամբակի 100ին 20։ Նաև ցորդ, նաև զանազան տուրքեր ջաղացքի, ներկատանց, ձիթհանաց, կրպակաց, և բոլոր արուեստներու։ ու արուեստաւորներու համար էֆէնդի ընդհանուր անուան ներքեւ։

Աւատականաց Հաւաւ գիւղացիներէն տարեկան ստացած ընչից կամ դրամոց գումարն է։ հոգոյնի հասոյթ (նէֆասը դրդ անուամբ) 100էն 15 էն 200 քուռ, լիրա օսմանեան 500 միջին արժէքով տասանորդին 75 առ 100 (պէտէի աշար) 120 քուռ լիրա Օսմ 300 միջին արժէքով։ յորդ ջրերեւ 400 քուռ լիրա օսմ 40 միջին արժէքով։ բամբակի հասոյթ 20% օրամ 500 լիրա օսմ 30 միջին արժէքով։ գանազանք (էֆէնդի անուամբ) լիրա օսմ 25 միջին արժէքով և այս գումարն է յայտնի ու պաշտօնական 895 լիրա օսմ. այր վրայ աւելցնենք առ նուազն հարիւր հինգ ոսկի ալ, կը գտնայ յայտնի հազար օսմ ոսկւոյ պատկառելի գումարն, զոր Հաւաւցիք ամեն տարի պարտաւորեալ են հատուցանել յիշեալ 4 ճիւղ բաղաքացեալ գերդաստանի մը անդամոց որք ոչ երկրին և ոչ տէրութեան օգտակար ծառայութիւն մ'ալ չեն մատուցաներ այժմ, իսկ թէ իրենց նախնիք մանր ազատ գիւղացիներ էին, ոչ պատմութիւնն և ոչ նոցա ձեռք վիպագրիրմն կը հաստատէ։ Հաւաւցիք շատ արծատներ են ազատիլ աւատական այս վէճերներէն, բայց անհնար եղած է ցարդ։ թէպէտ բազում անգամ ներքին զարգացոց նախարարութենէն նպաստաւոր հրամանագրեր հանել յաջողեր են, բայց բնաւ չէ գործադրուած գաւառին մէջ։ մի ցաւալի է ըսել, որ աւատական այս դրութիւնն ոչ միայն ի Հաւաւ, այլև որպէս վերեւ ըսի, կը տիրէ Դ. Հայոց բազում գաւառները։ հետեւապէս այս խնդրոյ լուծումն լոկ մէկ գիւղացւոց գործ չէ և չկրնար յաջողուիլ։ Հաւաւի համար բրած այն նկարագիրս կրնայ հանեմատական գաղափար ընծայել միւս բոլոր աւատական գիւղերէից վրայ, յորս Հաւաւ բարեբաղդ կրնայ հանարուիլ իւր պէյերու համեստութեան և չափաւորութեան պատճառաւ, մինչ այլ տեղեր բոլորովին տարբեր են և սարսափելի կեղեքիչ։

Իսկ հետեւեալ ցուցակը Հաւաւցւոց տարեկան տուրքն կը ներկայէ, զոր օրինաւորապէս պարտաւոր են վճարել կառավարութեան, և որոյ գումարն, ինչպէս պիտի տեսնուի, պակաս է քան աւատական տարբին տուրքն։

Զինուորական տուրքը (պէտէլթի)	9,300
Վէրգի (հողային ու վաստակիցը որոշուած չէ, մի թէչքիլիք չէ գործադրուած դեռ)	16,950
Ոչխարատուրք (աղնամ)	1,720
Պղոյզ տասանորդ (պաղաթի)	3,115
Արմտեաց տասանորդէն (աշար) կառավարութեան բաժին որ կը մնայ աւատապետաց %75է զկնի	10,000
	41,585

Հակառակ իւր այնքան ծախուց և պիտոյից, Կայսերական կառավարութիւնն կը տանայ Հաւաւցիներէն 415· 85 ոսկւոյ գումար մ'ել եթ, իսկ Գաբա Ճեմլէի սերունդը առանց ո՛և է փոխադարձ պարտուց՝ ոչ պակաս քան 1000 ոսկի օսմ. հետեւապէս 200 տուն բնակիչ ունեցող գիւղի տարեկան վճարքն է այդ երկու մարմնոց 1400 ոսկի, գումար մը՝ որ ամէն տնտեսագէտին պիտի երեւի յոյժ ծանր այդքան փոքրաթիւ հասարակութեան մը համար, երբ մանաւանդ խնայ թէ Հաւաւի հողը անընդհատ մշակութեան պատճառաւ օրէ ի օրէ կորուսած խեղճանալ այժմ հաղիւ կարող է արտադրել 1ին դէմ 5 հասոյթ որ հեռագրեալ կը նուազի։ Ահա թէ ինչ է պատճառ տընտեսական տագնապին որ, վերեւ կը գրբէի թէ, երթալով կը սատկանայ։ Մէկ կողմէն հողի անբաւականութիւն և արդասաբերութեան հետզհետէ դադարումը, միւս կողմէ կառավարական օրինական արոց դէմ աւատական վէճերներու ազդեցիկ քանակութիւնն դաշնակցելով իրենց հետ արուեստագործութեան արդեանց պակասութիւնը, շահաճառութեան բացարձակ անգործութիւնն և Կ. Պոլսոյ վաստակին ջնջումն՝ արտադրած են այս տնտեսական այս տագնապն եւ ամեն բանէ աւելի զգալի բրած են հաւի խնդիրն այր առաջ կը տառապի հէգ դեղջուկն և ելք մը չէ կարող գտնել։ Թողնենք աւելցնել նաև պանդխտութեան արգիւնք եղող ճաշակի զարթումն ու վայելքի փափաքը, եւ ահա կրնաս յայտնամ ամբողջապէս ի միտ առնուլ թէ ո՛ւր պիտի երթայ գիւղացւոց վիճակը։

Տնտեսական այս սարսափելի տագնապին հանդէպ՝ որ ամբողջ հաւաւցիքը խիստ քիչ բացառութեամբ պարտուց ենթարկեր է, եւ գրեթէ անհնարին դարձուցած է ապրիլը, մտադրուած են նոքա, որպէս եւ Բալուայ բազում այլ գիւղացիք դաղթականութեան դժխեմ հարցին խնդարիլ։ Բարեբաղդաբար առ այժմ ներքին եւ ոչ արտաքին դաղթականութիւն, թէպէտեւ դարձեալ վնասակար ու կործանարար է, բայց երկուց չարեաց փոքրագոյնն համարուած է։ Մբատայիր են գաղթել Տիարպէքիրի կուսակալութեան ներքեւ Սասուն լեռնագաւառաց ստորոտը կամ հովիտները, որոց այժմեան անունն է Հաղբ կամ Հաղբ գաւառակը, որ ունի ընդարձակ եւ խիստ ածան հողեր, բարեբեր եւ առատաջուր։ Արդէն մինչեւ ցարդ իրբ 200 տուն գաղթական դացած կը հաստատեն այդ կողմերը Բալուայ զանազան տեղերէն, է որ վերջնապէս է որ սաժանայ և է որ սաի փորձ։ Հաւաւի և չէ պակասից մէջ պարզապէս զրոյցին եւ տարածեալ մտադրութեան նոյելով մինչեւ առաջիկայ ձմեռը Հաղբի կամ Հաղբի սոյն դաղթականաց թիւը մեծագոյն պիտի սուրարանայ, որոց հետզհետէ ածման հանմամբ բարձրանալ սկսած է նաեւ հողին գինը։ Բաւ լուէն ցՀաղբ 4 օր կը տեւէ եւ ճանապարհն է գժուարաւոր ու փոսոնգաւոր որ կը տանի նախ ի Տիարպէքիր եւ ապա ի Հաղբ։

Եթէ հնար լինէր տնտեսական ամեցուն տագնապին առաջն առնելով բարոքել հոյի կենսական խնդիրն, անշուշտ նախամեծար էր չմոռալ ծննդավայրն երկիրն ու գաղթականութեան գժուարութեանց ենթարկիլ։ իսկ երբ անհնար է այդ, մեք օգտակար կը համարինք սոյն ներքին գաղթականութիւնը, որուն լաւ կը լինի եթէ կառավարութիւնը օժանդակէ, գէթ ճանապարհաց երթեւեկութիւնն ազատելով։

Մարտիրոս Նաճանեան

ժամանակ, դժնդակ կլիմայի մը տակ, խեղճ ծերունի մը Բալուայ ամայի ուղիներէն միոն երբը դագակած, սառնաշունչ հովին առջեւ, հագիւ իւր մերկութիւնը ծածկող ցնցոտի մը վրան ունենալով։

մացեր էր, և իր տարած սրտոյրա ձիւնը հալելով դիւ կամաց կամաց մինչեւ գետնին իջուցեր էր։ Իսկ մարթին մէջ ծառարան կարծած՝ զանգակատան գագաթին հոգմացոյցն էր։ Առանց այլ եւս տարակուսելու՝ առի տարճանակ-

նոյն մէջ կը մտներ քանի որ կ'ուտեր։ Այսպիսի գեղեցիկ առիթ մը չէի կրնար փախցնել։ իսկոյն խարանոն առի և ամենայն զորութեամբ գայն հարուածել սկսայ։ Այս անակնկալ ծեծը զարհուրեցուցիչ դատարն, և առաւել ա-

դան կղկտուր լաւերներէն և յուսարէն մը, և քան ֆրանսայի գեղեցկատարանուշահոտութիւնները, ծերքն

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Ճարտարական կոչուած շաղախ պատրաստելու կերպ։ — Բրինձի ալիւրը պաղ ջուրի մէջ խառնէ այնպէս որ կակուղ խմոր մը գոյանայ։ Եռացող ջուր աւելցուր վրան և վառարանի մը վրայ դիր որ երկու վ՝ այրկեան եռայ։ կուենոս զօրաւոր շաղախ մը որ բազում պիտոյից յարմար է։

ՃԱՇԱԿ

ԱՐԴԻ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ծաղկաքաղ յաշխարհիկ լեզուէ

Բ. Տպագրութիւն, գոգոնեալ և եռոտ գոնոցեալ

Հանդերձ պատմական, կենսագրական, դիցաբանական և այլ ծանօթութիւնքով,

Աշխատասիրեաց Ա. ՊԻՊԼՈՒՃԵԱՆ

ՄԱՍՆ Ա.

Սոյն ընդարձակ հաւաքածոյին, որ արդի Հայ Մատենագրութեան ամենէն նշանաւոր հեղինակաց գործերէն քաղուած է, ունի ընդարձակ յառաջաբան մը և կը պարունակէ բազմաթիւ ազգային հեղինակաց կեսագրութիւնք, գրական, պատմական, դիցաբանական և այլ պիտանի ծանօթութիւնք։

Սոյն աշխարհաբար հաւաքածոյին որ երկար ժամանակուց աշխատութեանց արդիւնք է, խիստ օգտակար կերպով պիտի կարենայ գործածուիլ բոլոր Հայ վարժարանաց մէջ ամէն կարգերու։

Նիւթոց ընտրութիւնն, առատութիւնն ու զանազանութիւնն և ասիճանաբար դասաւորութիւնն սոյն դասագրքին ամենէն մեծ առաւելութիւնքն են, որք մեծապէս օգտակար պիտի ըլլան հայ ուսանողին և երիտասարդին և ամէն հայ անհատի որ կը փափաքի գաղափար մ՝առնուլ իւր ազգային արդի գրականութեան վրայ։

Ամբողջ գործն, որ 400 երեսներէ կը բաղկանայ, պիտի հրատարակուի երկու մասերու բաժանեալ։

Ա. մասն հրատարակուեցաւ, որ կը գտնուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։ Բերա Փափազեանի գրատուներ, Գալաթիա, Պահճէ գաղաւ, սուճի Պոլսոյ ազգայի խանութը և Պ. Թորոսեանի թղթավաճառատունը։

Կնգրնատեղին է Ակորեան խան, թիւ 14։ Եւրոպական Գրատունը, հեղինակին քով։

Գինն է 5 ղրուշ արծաթ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

«Մայրա» բազմահնչակ երկասիրութիւնը որ մինչեւ ցարդ 20 դահեկանի գնով ծախուեցաւ, ընթերցասէր հասարակութեան աւելի դիւրամատչելի լինելու համար, այս անգամ որոշուած է հասը 13 դահեկանի վաճառել։

Այս դեղեցիկ առիթէն օգուտ քաղել ցանկացողք պէտք է դիմեն ի Զալաթիա։

Առ Մ. Տէօքմէճեան էֆէնտի, «Արեւելք»ի խմբագրատունը և գարձեալ Ե. Աբչակ և Ե. Վրոյր էֆէնտիներու թղթավաճառանոցը։ Իսկ ի Պոլիս Ե. Զէնեմիրճեան և Ե. Գալաֆեան էֆէնտիներու գրատունը և կամ Զ. Կ. Թորոսեան էֆէնտիի թղթավաճառանոցը, Մաքսին կարգը։

ԲԺԻՇԿ ՏԻԳՐԱՆ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄՈՐԳԿԱՑԻՆ Պ. ՏՈՒԱՍՏՄԱՆ

(Պարկեշտարար և վայելչակազմ հատոր մը)

Կը վաճառուի Պոլիս, Գալաֆեան գրատունը, Կալաթա Արշակէֆէնտիի թղթավաճառանոցը և Բերա Լոբէնճ և Բայլի գրատունը։ Գին 35 դահեկան։

ԳԱՐԵՆԱՆ ՄԻ ԱՍԱՊ

ՆՈՐԱՎԷՊ

Գրեց Օր. Մեռպէ

Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան։ Ի գտնուի Պոլսոյ Հայ գրավաճառաց քով։

ԾԱՂԻԿ

ԱՐԴԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Երէց-Երէց

ԵՂԻՍԱՒՐ ՄՈՒՐՍՏԵԱՆ

Ի պէտս վարժարանաց

Այս դասագիրքը՝ աշխարհիկ լեզուի ընտրելագոյն հեղինակներու աժնէն գեղեցիկ հատուածները իրենց պարունակած բոլոր քերականական, գրագիտական, դիցաբանական, պատմական, աշխարհագրական և այլ գիտելիքներովը աշակերտաց ընծայելով՝ մէկ հատիկ գիրքին միջոց է Հայ լեզուն և գրականութիւնը ուսումնարանի գրեթէ բոլոր կարգաց ուսուցանելու և ազատելու ազգային մանկտւոյն միաբեր տարիներով զբաղեցնող ուղղական ուսումնի անօգուտ և սպանիչ դրութենէն։

Բոլոր կարող գասատուաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի այս նոր գործին վրայ։

Գին 8 ղրշ։

Կնգրնատեղին Արամեան և Գալֆեան գրատունները։

ՇԱՀԱԿՑԱԿԱՆ ՐԷԺԻ ԹՈՒՐԻՈՑ Ա. Զ Դ

Շինութեանց յանձնառու տեարց կը ծանուցուի որ Բէժիի Վարչութիւնն ձեպալիի գործարանին վրայ քանի մը շինութիւններ աւելցնելու հարկ տեսնելով, այդ շինութիւններն նուազ գրիդի կը դնէ։

Ցատակագիծը, հաշուական ծրագիրը և պայմանագիրը պատրաստեն ի տես անոնց՝ որք կուզեն ծանօթանալ, Պոլիս, Բէժիի Վարչութեան կնգրնատեղին, ամեն օր առաւօտեան ժամը 10էն մինչեւ 3։ Կնքեալ ծրարով գրաւոր յանձնառութիւնք առ առաւելն մինչեւ յունիս 6 (Ն. Տ.) ուրբաթ, պէտք է յանձնուին Տնօրէնութեան։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 18|30 մայիս 1884

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

—

ԴԵՂԱՐԱՆ Պ. ԵՒ Հ. ՖԻԼՃԻՒԲԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառութեան եւ դեղագործութեան պաշտելով հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլալնիս յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց և բոլոր հասարակութեան։ Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ՝ըլլալու համար, դեղարան մը բանալ փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Պոլսոյ Եէնի–Ճամի փողոցի 26 թիւ մեծերանոցէն զատ՝ Նոյնպէս Գ. Պոլիս կամուրջին դիմացը 77 թիւ «Պ. եւ Հ. Ֆիլճիբեան եղբարք» անուամբ դեղարան եւ մեծերանոց (տէբօղիթ) մ՝ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու զանազան դեղերը, մեծ խնամով չինուած, եւ ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին։ Առոնցմէ զատ ամեն տեսակ գործածուած դանազան տեսակ գինի, ազիւ ձկան իւղ, Նորմէնիոյ չոբօյա, քօնեաք եւ ուրիշ ըմպելիք միայն կը գտնուին։ Եկած դեղագիրք իսկոյն թարմ դեղերով, և մեծ խնամով կը պատրաստուին։ Առոնցմէ զատ դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ սենեակ որոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն։

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆ

—

ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ

Պոլսէ — Քալաթիա Թանգիր փողոց Թիւ 59

Ճիշդ դիմ առ դիմ ոգբէրբի

Մեյդան էֆ. Տէօքմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խաղէ՝ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մարմինքա)։ շաքար՝ Մարսիլիոյ և Թրէստէի։ այլ և այլ տեսակ տարամաշէֆներէ զատ, Ֆրանսական բուն Ֆուրնիէ։ Մէրիզի թարմ և ընտիր իւղ։ Նարօնի մաքարոն։ Ճէնովայի և Նարօնի չէրիսէ։ ըրինձ՝ Մախսուսէ և Բիզոն։ լուբիա և սիսեռն՝ եփուն և խիստ համեղ։ անուշեղէնի և խմորեղէնի յատուկ լաւագոյն ալիւր։ օսլայ (նիշասթա) և արրոթ։ Քանտիոյ և Ալյալքի ընտիր սատա։ Լոնտոնի և Մարսիլիոյ քօլա։ Ամերիկայի քարիւղ (կազ)։ Լոնտոնի ընտիր լեզուակ (չիվիտ)։ քօնեաք և այլ ոգելից ըմպելիք։ սօսա։ թարմ ըսթաքօղ և սարսախն։ Ալյալքի ընտիր ձէթ։ թարխանա և պուլկուր։ մէկ խօսքով, սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուի ամեն տեսակներովն լաւագոյնն այն պիտանի բաներու, որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս։

Ամեն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս։

Գիները խիստ չափաւոր են։ ԱՊԱՌԻԿ ԶԱԿԱՑ։

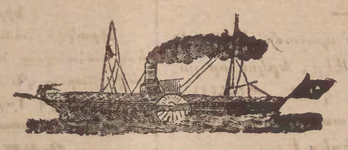

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

(Բաց է կէսալէ օրերէն) Եւրոպական եղերեն կամուրջ կէսոյ շոգենաւոց երթեւեկումեան ժամերը

1884 ՄԱՅԻՍ ԱՄՍՈՑ

Ժ.	Թ.
11 30 Եէնիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Եէնիքէյ (Եէնիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	17
12 5 Եէնիքէյ Մեհէնիա Միրկէօն Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէպէք (Ամրավուտքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
12 45 Ր. և Ա. Գալաթա Եէնիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Եէնիքէյ (Եէնիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	32
1 35 Եէնիքէյ Մեհէնիա Միրկէօն Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէպէք (Ամրավուտքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	34
2 15 Եէնիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Եէնիքէյ Մեհէնիա Միրկէօն Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէպէք (Ամրավուտքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	21
4 15 Եէնիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Եէնիքէյ Մեհէնիա Միրկէօն Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավուտքէյի Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	33
6 15 Եէնիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Պէյգօղ Բաշապահճէ Եէնիքէյ Միրկէօն Գանդրճա Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլի Ամրավուտքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյ Օրթաքէյ Գուլգունճուք Պէշիքթաշ Իսկիւսար	4
8 15 Ա. և Ր. Գալաթա Եէնիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Պէյգօղ Եէնիքէյ Միրկէօն Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Պէյգօղ)	20
10 — Մեզարպուրնուէն Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Եէնիքէյ Միրկէօն Ր. Հիսար Ամրավուտքէյ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Պէյգօղ)	34

Սրամավարքէն կամուրջ ելնող շոգենաւոց ժամերը

10 45 Պէպէք Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	33
11 30 Պէպէք Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	21
12 10 Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	4
12 40 Պէպէք Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	33
1 30 Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	23
2 10 Պէպէք Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	17
3 — Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	32
3 30 Պէպէք Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	23
4 15 Ամրավուտքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	17
10 50 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	25
11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	4

Աւօխան եղերէն կամուրջ ելնող շոգենաւոց ժամերը

11 — Վանիքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյի Գուլգունճուք Գապաթաշ	34
11 30 Պէյգօղ Բաշապահճէ Ր. Բաշամահալլէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի (Գանտիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
12 5 Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյի Գուլգունճուք	22
1 15 Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյի Գուլգունճուք	2
1 30 Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Պէյգօղ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի (Գանտիլիի նաւամատոյցը շոգենաւի հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյ Գուլգունճուք Իսկիւսար)	20
2 30 Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյ Գուլգունճուք Իսկիւսար (բացի ուրբաթէն)	22
3 30 Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյ Գուլգունճուք Պէշիքթաշ	2
4 15 Պէյգօղ Բաշապահճէ Ր. Բաշամահալլէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյ Գուլգունճուք	25
8 45 Պէյոլիքաէրէ Թարապիա Պէյգօղ Բաշապահճէ Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլի Վանիքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլերպէյի Գուլգունճուք Իսկիւսար (ուրբաթ օրերը Ր. Բաշամահալլէ)	22
10 30 Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց է կէսալէ օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եղերէ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

12 45 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Ամրավուտքէյ Ր. Հիսար Մերկեօն Եէնիքէյ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ Մեզարպուրնու Եէնիմահալլէ	21
1 30 Գապաթաշ Իսկիւսար Պէշիքթաշ Գուլգունճուք Օրթաքէյ Պէյլերպէյ Զէնկիլքէյ Ամրավուտքէյ Գանտիլի Ա. և Ր. Հիսար Գանդրճա Մերկեօն Եէնիքէյ Բաշապահճէ Պէյգօղ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ Մեզարպուրնու Եէնիմահալլէ	4
2 30 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամրավուտքէյ Պէպէք Ր. Հիսար Մերկեօն Եէնիքէյ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ Մեզարպուրնու Եէնիմահալլէ	33
5 — Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամրավուտքէյ Պէպէք Ր. Հիսար Պէյաճքէյ Եէնիքէյ Մեհէնիա Մերկեօն Եէնիքէյ Պէյգօղ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ Մեզարպուրնու Եէնիմահալլէ և Գալաթա	20
6 45 Իսկիւսար Պէշիքթաշ Գուլգունճուք Օրթաքէյ Պէյլերպէյ Զէնկիլքէյ Ամրավուտքէյ Գանտիլի Ր. Հիսար Գանդրճա Մերկեօն Եէնիքէյ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ	22
8 45 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Ամրավուտքէյ Պէպէք Ր. Հիսար Մերկեօն Եէնիքէյ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ Մեզարպուրնու	34
10 30 Ր. Հիսար Պոյաճքէյ Մերկեօն Մեհէնիա Եէնիքէյ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ Մեզարպուրնու Եէնիմահալլէ	32
11 10 Եէնիքէյ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ Մեզարպուրնու Եէնիմահալլէ	20
11 30 Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճքէյ Մերկեօն Մեհէնիա Եէնիքէյ	23

Կամարջէն Ամրավուտքէյ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

12 — Ուղղակի Պէպէք	33
1 — Ուղղակի Ամրավուտքէյ	23
1 30 Ուղղակի Պէպէք	17
2 30 Ուղղակի Ամրավուտքէյ	32
3 — Ուղղակի Պէպէք	23
3 45 Ուղղակի Ամրավուտքէյ	17
9 50 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամրավուտքէյ Պէպէք Ր. Հիսար (Վատեր երթող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
10 30 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամրավուտքէյ Պէպէք	4
11 5 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամրավուտքէյ Պէպէք (Եէնիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
11 45 Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամրավուտքէյ Պէպէք	34
12 — Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամրավուտքէյ	4

Կամարջէն Աւօխան եղերէ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

12 — Իսկիւսար Գուլգունճուք Պէյլերպէյ Զէնկիլքէյ Վանիքէյ Ա. Հիսար Գանդրճա Պէյգօղ Եէնիքէյ	34
12 45 Ուղղակի Գանտիլի	2
2 — Ուղղակի Գանտիլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	22
2 45 Իսկիւսար Գուլգունճուք Պէյլերպէյ Զէնկիլքէյ Վանիքէյ Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէ Պէյգօղ (ուրբաթ օրերը Ր. Բաշամահալլէ)	25
3 — Ուղղակի Գանտիլի	
9 30 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Գուլգունճուք Պէյլերպէյ Զէնկիլքէյ Վանիքէյ Գանտիլի (Գանվաղներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Իրինճիքաշա Բաշապահճէ Պէյգօղ Թարապիա Մեզարպուրնու Գալաղնար	17
10 40 Պէշիքթաշ Գուլգունճուք Պէյլերպէյ Զէնկիլքէյ Վանիքէյ Գանտիլի (Գանտիլի նաւամատոյցը Պէյգօղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդրճա Բաշապահճէն Պէյգօղ	23
11 40 Գապաթաշ Գուլգունճուք Պէյլերպէյ Զէնկիլքէյ Վանիքէյ	21

Ամեն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 3.45ին մեկնելով Պէշիքթաշ Օրթաքէյ Գուրուչէշմէ Ամրավուտքէյ Պէպէք Ր. Հիսար Մերկեօն Եէնիքէյ Թարապիա Պէյոլիքաէրէ և Մեզարպուրնու պիտի հանդիպի և անոնի ժամը 5 30ին մեկնելով և ժիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի լլնէ է կամուրջ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՏԻՎԻՅԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Պէհէրա շոգենաւն, նաւապետ Բօշէր, պիտի մեկնի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Յունիս 11, ժամը 4ին

Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյներ, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիւրէա հանդիպելով։ Ագենտանոցիս կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները։ Ուղեւորութիւնք կը տեւէ 4 ու կէս օր։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սենեակ։ Սենեկասպասս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպայի թմբիկ մը կը գտնուի։ Առաջին սատիանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, ուրբաթին ընծայելու համար անոնց որք հանդիպած քարաքին օրերով կենալ ուզեն։ Առ նուազն երեք անդամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի։ Երի՛ ու գարձի տոմսակաց վրայ, երբ կանխիկ վճարուին, % 10 լինի 10 զեղչ մը լինի, ի բաց առեալ ճաշը։ Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է։ Երի՛ ու գարձի տոմսակք մինչև վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչև Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարբերն միւս ամիսներուն մէջ մինչև երեք ամիս ընդունելի են։

Մանրն։ — Խտիվիէ ընկերութեան Կարմիր Ծովու մէջ բանող շոգենաւերն՝ որք շաբաթը մէկ անգամ ճիտէ և Սուաքին կը հանդիպին և 15 օրն մէկ անգամ Մասաուա և Հոտէյտա կը հանդպին, ուրբաթ առաւօտները կը մեկնին Սիւէզէն, Գրինվիչի թղթատարին հանձնելէն յետոյ։ Ցիլեալ շոգենաւուց մէջ ալ ճաշարան կայ։

Ուղեւորներու և ապրանաց համար գիմել Պոլիս, Գահէլէ Գաբու, Բաշիմ Փաշա Խան և կամ Զալաթիոյ ճիւղը, Վոյվոտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻԲԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՍԿԻԻՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻԻՏԱՐ	
11 —	6 20 Պէշիք	11 25	7 —
11 45	7 —	12 — Գէնճ	8 15
12 30	8 10 Պէշիք	12 45	9 — Պէշիք
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Պէշիք
2 —	10 — Պէշիք	2 20	10 25 Գէնճ
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Պէշիք	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Պէշիք	11 45 Գէնճ*	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Պէշիք	12 5 Գէնճ*

(* Այս շոգենաւները չբերեց տեսերուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻԲԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՍԿԻԻՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻԻՏԱՐ	
11 15	— —	11 40	— —
12 —	7 —	11 55	7 —
12 45	8 10 Պէշիք	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Պէշիք
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Պէշիք
3 45	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Պէշիք	11 5
5 10 Պէշիք	11 25 Պէշիք	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Պէշիք	— —	6 15 Պէշիք	— —

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 — Հարեմէն Սալամագ (բաց է կիրակի օրերէն)
3 30 Հարեմէն Սալամագ
11 — Հարեմէն Սալամագ
1 45 կամուրջէն Հարեմ Սալամագ (բաց է կիրակի օրերէն)
3 15 կամուրջէն Հարեմ ամառ Սալամագ
10 45 կամուրջէն Հարեմ ամառ Սալամագ

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՐԱՐՋ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45 Իսկիւսարէն Գապաթաշ Սիրբէճի
4 — Իսկիւսարէն Սիրբէճի
10 — Իսկիւսարէն Սիրբէճի
11 15 Իսկիւսարէն Գապաթաշ
3 15 Սիրբէճիէն Իսկիւսար
4 45 Սիրբէճիէն Գապաթաշ Իսկիւսար
10 45 Սիրբէճիէն Իսկիւսար
11 30 Գապաթաշէն Իսկիւսար

ԱԶԴ

ԱԿՌՈՒՑԻ ՅԱՒ ԶԼԻՔ ՈՒՆԵՆՆԱՐ

եմէ գործածէք

(Ժուռնալ) Մուլագ գաւառին Գէ Դէտիկեան Կրօնաւորաց, Ակուայ մաքրող փոշին կամ դեղը որ 1880ին Պրիւսէլի մէջ 2 ոսկի մետալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ։ այս դեղը հնարած է 1373ին Բիէր Պուբոս ֆրանսացի Կրօնաւորը։

ՋԻՆՕՊԻՒ ՋՈՒՐ

Որուն՝ մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ ա՛չ մէկ դեղ։ մաղերուն իրենց բնական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յաղող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է։ Ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մաղերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼԱՒՃՕՐԻ ԲՈՒՏԻՐ

Փայլուն։ փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ՝է որ շարունակ գործածուելով մորթը կը դեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛և է այլայլու�մէ զերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մաս մը բաւական է ամբողջ երեկոյթի մը համար։ Փափուկ փետրեայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբրեն նուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով։

ՎԱՃԱՌԿԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ ՏՕՔԹ. Ռիշարտի

Վայրկենական կերպով մաղերը և մօրուքը ներկելու համար կատարեալ գործածական բաղադրութիւն մ՝է, որ մորթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ ՏՕՔԹ. Թօմբնի, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար.

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, գլուխ մաքրելու համար։

ՍԼԾԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Ռուսոյի, մազ թափելու դէմ, որ թաղանթները կը հանէ և գեղեցիկ մազեր կը բուսցնէ, շարունակ գործածուելով։

ԱՐՆԻՔԱԼԻՆ, Տօքթ. Ռուսոյի, գեղեցիկ թուալէթի ջուր, խածածքի, այրուածքի, սպտերու բորբոքման դէմ նէլ։

ԷՔՍՕՐԻԷ, Բուշէնուէլ համար, ամեն տեսակ ընտիր ջուրեր։

ԿԼԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և արեգակնակէզ դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. — Ընդհանուր գործակատար Ա. ՍԸԿԷՆ, Հիւկիւրլի փողոց թիւ 3, ի Գալատա։

Այս դեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղարանաց մէջ։

ԴՈՐՄԵՆԱԿԱՆ ՔԻԼԻ ԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսերէն լեզուի

ԱՆԻ ՈՃՈՎ

Երկասիրեաց Թովմաս Թերզեան

Ա. եւ Բ. ՄԱՍԵՐ

Երկրորդ տպագրութիւն, ընդարձակ յաւելուածովք բայից վրայ։

Ա. Հատորը 6 ½ ղ. և Բ. հատորը 5 ½ ղ.

ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՄԻԻՄԱՐԼԻԻ ԻՄԼԱ

Է Պէս Վարժարանաց

Օսմանեան լեզուին ուղղագրութիւնը դիւրին եղանակաւ մը սովրելու համար պատրաստուած է սոյն գասագիրքը։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 3 գահեկան։

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԵՒ

Զալաթիա, Ֆիւրէճիլէր փողոց, թիւ 43